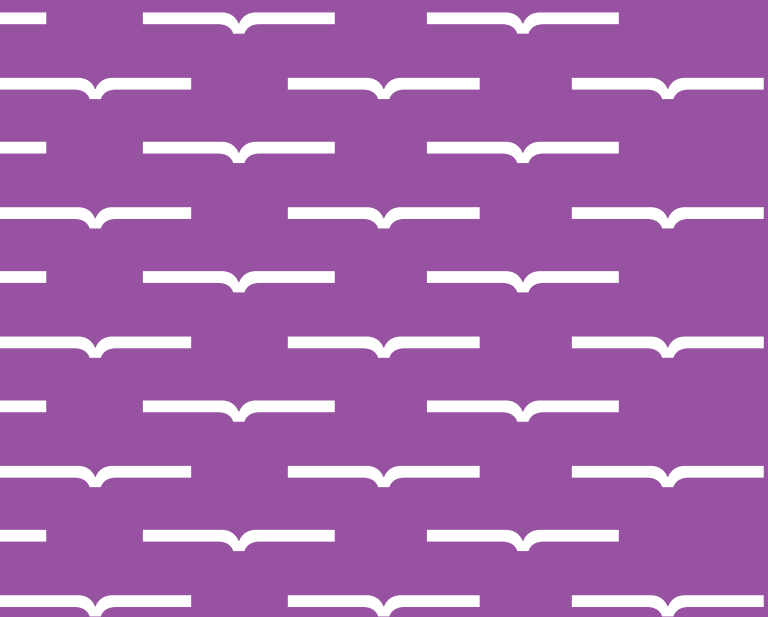

ROČENKA

20
18

**SDRUŽENÍ
KNIHOVEN
ČESKÉ
REPUBLIKY
V ROCE
2018**

Úvod	6
Zpráva o činnosti Sdružení knihoven v roce 2018	7
Knihovny současnosti 2018	8
Knihovny.cz	18
Revizní zpráva o hospodaření SDRUK za rok 2018	21
Zpráva ze studijní cesty po saských knihovnách	22
Zpráva ze studijní cesty po helsinských knihovnách	32
Činnost odborných sekcí SDRUK	57
Sekce pro akvizici (Daniel Bechný, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje)	57
Sekce pro bibliografii (Eva Svobodová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové)	62
Sekce pro historické fondy (Jitka Holásková, Vědecká knihovna v Olomouci)	68
Sekce pro informační technologie (IT) (Tomáš Kubíček, Moravská zemská knihovna)	70
Sekce pro informační vzdělávání uživatelů (Radomíra Kodetová, Krajská knihovna v Pardubicích)	72
Sekce pro PR a marketing (Daniel Bechný, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje)	73
Sekce pro regionální funkce (Blanka Konvalinková, Krajská vědecká knihovna v Liberci)	80
Sekce pro služby (Ivo Kareš, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích)	82

ÚVOD

Milé kolegyně, milí kolegové, dámy a pánové,

dovolte, prosím, abych vás opět po roce rád uvítal při příležitosti setkání příznivců knih, knihoven a knihovnictví. Z pohledu své čestné funkce předsedy SDRUK mám možnost sledovat nejen světový, ale zejména domácí trend stálého rozvoje a trvalého zájmu o nové poznatky a informace v tradiční i digitální podobě. Knihovny pomáhají široké veřejnosti se orientovat ve velkém množství informací, které ne vždy přicházejí z důvěryhodných zdrojů, ne vždy jsou nositelem ověřených údajů a ne vždy jsou přínosem, ale naopak mohou naše uživatele zbytečně zmást při hledání odpovědí na jejich otázky.

Máme za sebou úspěšný 26. ročník konference Knihovny současnosti. Ano, úspěšný – i nadále zůstáváme lídrem pro velké i ty nejmenší knihovny v České republice. A nejen prostřednictvím nejen již tradiční konference si navzájem předáváme informace, zkušenosti a znalosti k aktuálním problémům i příkladům dobré praxe.

V roce příštím, který bude jubilejním stým rokem trvání platnosti Knihovního zákona, budeme reflektovat skutečnost, že se můžeme opírat o tradici jedné z nejhustších sítí knihoven v Evropě a že každý v naší zemi má už 100 let možnost navštívit svou knihovnu. Jsem rád, že tradice knihovny jako přátelského místa trvá.

S úctou,

RNDr. Tomáš Řehák,
předseda Sdružení knihoven ČR

Volené orgány a členové Sdružení knihoven ČR

Díky per rollam volbě předsedy SDRUK, která proběhla v červnu 2018, zůstává v této čestné funkci i nadále RNDr. Tomáš Řehák, ředitel Městské knihovny v Praze. Předsedou je již od roku 2015, kdy současně došlo k přesunu sídla Sdružení knihoven ČR z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě do Městské knihovny v Praze.

Na konci roku 2018 mělo Sdružení celkem 54 členů, členská základna tedy zůstává relativně stálá a Sdružení se i nadále snaží o co největší propojování jednotlivých členů a tvorbu vazeb, které jsou tolik důležité pro spolupráci a získávání nových zkušeností a řešení problémů souvisejících s prudkým rozvojem knihovnických trendů a technologií.

Valná hromada se konala 18. 4. v Krajské vědecké knihovně v Pardubicích, účastnilo se jí 29 zástupců z členských knihoven. Valná hromada byla v roce 2018 volební. Rada SDRUK se stala desetičlennou a v současné době pracuje ve složení: T. Řehák, B. Konvalinková, I. Kareš, E. Svobodová, D. Bechný, R. Kodetová, T. Kubíček; nově se součástí Rady stala E. Měřinská a M. Wolna (jako zástupkyně městských knihoven) a H. Landová (jako zástupkyně Asociace knihoven a VŠ). Kromě voleb byla na Valné hromadě přednesena zpráva o hospodaření, zpráva o činnosti a zprávy z jednotlivých odborných sekcí – to vše za uplynulý rok 2017. Do budoucnosti jsme se podívali prostřednictvím plánu činnosti 2018, představením rozpočtu pro nový rok a také jsme nahlédli do přípravy konference Knihovny současnosti 2018. Kromě toho se účastníci Valné hromady mohli dozvědět i o přípravě studijních cest 2018 a získat více informací o plánovaném memorandu SKIP a SDRUK.

**ZPRÁVA
O ČINNOSTI
SDRUŽENÍ
KNIHOVEN ČR
V ROCE 2018**

KNIOVNY SOUČASNOSTI 2018

26. ročník konference již tradičně hostila Olomouc – i když jsme se nově sešli v příjemném prostředí Pedagogické fakulty UPOL. Je nám velkou ctí, že i nad tímto ročníkem převzali záštitu PhDr. Ilja Šmíd, ministr kultury, a Ladislav Okleštěk, hejtman Olomouckého kraje.

„Tvoříme zlatá léta.“ – To se stalo mottem konference. Skrze něj jsme chtěli poukázat zejména na neustálou snahu pracovníků knihoven zajistit uživatelům co nejpříznivější podmínky pro práci či zábavu a volný čas – takové podmínky, které udrží krok s velice rychle se rozvíjejícími trendy světového knihovnictví. „Zlatá léta“ pro nás nebyla a nejsou pouhou metou, ale především dlouhodobou motivací.

Krist Biebauw

Valerie J. Gross

V rámci jednotlivých bloků se objevila následující témata: vzdělávání knihovníků a veřejnosti, rovný přístup k různým skupinám uživatelů knihoven, design služeb a marketing či obligátně informační a digitalizační technologie ve službách knihoven.

Keynote speakeri k nám přijeli a přiletěli z Belgie a USA. Z belgické knihovny De Krook Bibliotheek nás navštívil Krist Biebauw a americký pohled na knihovnictví nám poskytla Valerie J. Gross (Education Enterprises for Libraries). Více o jejich i dalších přednáškách z konference si můžete přečíst v našem Sborníku KKS 2018.

V prvním dnu konference jsme také předali za významný přínos českému knihovnictví nebo za celoživotní práci v českém knihovnictví dalších šest medailí Z. V. Tobolky:

Libuše Adamová,
Krajská knihovna
v Pardubicích

**PhDr. Věra
Jelínková,**
Moravská zemská
knihovna v Brně

Ing. Jan Kaňka,
Krajská knihovna
Františka Bartoše
ve Zlíně

**Mgr. Petra
Miturová,**
Ministerstvo
kultury ČR,
odd. literatury
a knihoven

**Mgr. Miroslava
Sabelová,**
Knihovna města
Ostravy

**Mgr. Jana
Navrátilová,**
Městská knihovna
v Praze

V druhém dnu konference si mohli účastníci zvolit z následujících čtyř programových bloků:

1. INFOBOX

Blok tradičně zahrnoval přednášky se zaměřením na nejaktuálnější trendy v našich knihovnách, početné bleskovky a závěrečnou tematickou diskuzi. Poslechli jsme si, co je nového v projektu Obálky knih, zalítali si s drony v konceptu „smart knihoven“ a zjistili jsme, že knihovny jsou ta nejinnovativnější místa u nás. Řekli jsme si o tom, jak nové projekty ještě lépe podpořit v inkubátoru sociálních inovací. Stali jsme se zdravotně gramotní s portálem MedLike a zamysleli jsme se nad problematikou lékařské terminologie v překladu. Podívali jsme se na filmový portál nebo zažili zemětřesení online. Seznámili jsme se s novými nebo skrytými funkcemi různých automatizovaných knihovních systémů. Znovu jsme se také dotkli aktuálních informací ke GDPR.

Garanti:

Mgr. Daniel Bechný – Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje
Ing. Jan Kaňka – Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně
Bc. Vojtěch Vojtíšek – Městská knihovna v Praze
Ing. Jiří Nechvátal – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

2. CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ KNIHOVNÍKŮ

Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků (CŽV) byla schválena po dlouhých diskusích Ústřední knihovnickou radou 5. 12. 2016. Protože v současnosti pracuje v knihovnách mnoho lidí s jiným než knihovnickým vzděláním, je jejím nejdůležitějším cílem tuto situaci během příštích deseti let razantně změnit. Dalším důležitým úkolem koncepce je vytvořit systém oborového celoživotního vzdělávání zejména v oblasti inovačních a specializačních kurzů.

Zrekapitulovali jsme si, kam se plnění koncepce ČŽV posunulo. Připomněli jsme si závěry 22. semináře CASLIN 2017 na téma Knihovny a vzdělávání. Znovu jsme se podívali na Národní soustavu povolání a Národní soustavu kvalifikací v profesi knihovník, na možnost změn a výhledy do budoucna. Zajímavá byla také nová podoba rekvalifikačních kurzů. V rámci příkladů dobré praxe jsme se seznámili s vnitřními vzdělávacími systémy ve vybraných knihovnách nejen v České republice. Součástí programu byl i workshop zaměřený na problémy v oblasti dalšího vzdělávání knihovníků v ČR a jejich možné řešení.

Garantky:

Mgr. Eva Svobodová – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

PhDr. Zdeňka Friedlová – Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně

Mgr. Adéla Dilhofová – Moravská zemská knihovna v Brně

3. VZDĚLÁVÁNÍ VEŘEJNOSTI

Sekce vzdělávání veřejnosti se opět věnovala problematice měkkých a tvrdých kompetencí, které knihovníci potřebují k výkonu této činnosti. Na příkladech dobré praxe a teoretických základech jsme představili některé aktivity, které v současné době v knihovnách probíhají – např. napojování formálního a neformálního vzdělávání, metodiku vytváření edukačních programů na míru pro individuální skupiny, digitální kompetence, trendy v informačním vzdělávání, otázky mediální gramotnosti atd. V loňském roce jsme zmiňovali možnosti spolupráce knihoven s odbornými oborovými školami. Letos jsme se rozhodli zařadit do sekce novinku - studentské okénko. Jeho smyslem bylo představit sekci mladých knihovníků z oborových vysokoškolských pracovišť a jejich odborné práce, které se zabývají

problematikou služeb, výzkumů, vzdělávání i knihoven jako takových. Díky tomuto mezigeneračnímu propojení měli účastníci možnost seznámit se s pohledem nastupující generace na knihovnickou praxi, zjistit, co mladí knihovníci od práce v knihovnách očekávají a co mohou nabídnout. Na závěr bloku proběhla panelová diskuze, neboť názory, zkušenosti i připomínky společně sdílené mohou být pro nás všechny přínosné a obohacující.

Garantky:

Bc. Radomíra Kodetová – Krajská knihovna v Pardubicích
Mgr. Pavlína Mazáčová, PhD. – Filozofická fakulta Masarykovy univerzity – KISK Brno

4. KNIHOVNA PRO VŠECHNY

Knihovna by se ve své praxi měla zaměřovat i na ty, kteří jejích služeb nemohou využívat v plné míře. Blok byl věnován těm čtenářům, kteří mají oproti ostatním určité znevýhodnění. Zaměřili jsme se na podmínky, které by knihovny měly splňovat při práci s osobami s handicapem, při práci se seniory a jinými znevýhodněnými skupinami uživatelů. První část bloku byla věnována zrakově postiženým, ukázali jsme si práci se seniory, dotkli se problematiky cizinců, jejichž handicap tkví v neznalosti jazyka, a v závěru se seznámili se zajímavým projektem pro neslyšící. Na přednášky navázal také praktický workshop českého znakového jazyka, který mezi účastníky zaznamenal velký ohlas.

Garantky:

Mgr. Blanka Konvalinková – Krajská vědecká knihovna Liberec
Mgr. Jana Linhartová – Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem

5. DESIGN SLUŽEB A MARKETING

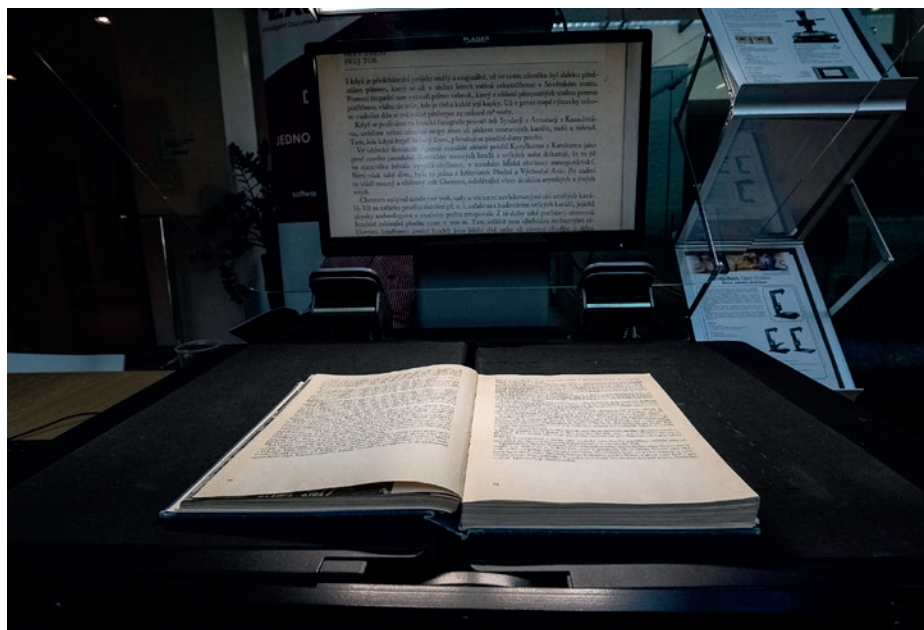
Cílem bloku Design služeb a marketing bylo vytvořit platformu pro odborné diskuze o hlavních trendech a novinkách designového pojetí služeb a marketingových technik v knihovnách. Teoretické příspěvky doplnili příklady z dobré praxe. Mottem bloku bylo „Přijmi změnu“.

Garanti:

Mgr. Ivo Kareš – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

PhDr. Libuše Foberová, PhD. – Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě

Mgr. Miroslava Sabelová – Knihovna města Ostravy

6. KLÍČOVÉ PROJEKTY ČESKÉHO KNIHOVNICTVÍ

Závěrečný den konference se tradičně zaměřil na otázky spojené s klíčovými úkoly českého knihovnictví. V loňském roce jsme otevřeli dvě oblasti: Ta první se zabývala v co nejširší podobě digitalizací fondů, otázkami jejich zpřístupnění a připraveností české knihovnické obce tuto formu práce s obsahy zprostředkovat. Stranou pozornosti tak nezůstaly vlastní nástroje pro zprostředkování – počínaje Krameriem a konče sjednocující platformou v podobě knihoven.cz. A protože víme o netrpělivosti, s níž nejenom knihovníci čekají na novou podobu MVS – službu Získej, zařadili jsme do tohoto bloku i tento příspěvek.

Druhá oblast byla vedena směrem k v současnosti velmi diskutované otázce proměny obecních knihoven v komunitní centra. Ta měla v následném bloku dvojí podobu – jako projekt metodického centra na výstavbu a rekonstrukci knihoven, v němž by měla otázka této nové funkčnosti hrát nezastupitelnou roli, a jako konkrétní realizace některých principů komunitní funkce na příkladu projektu Obecní knihovna. Zažívaný a reflektovaný vztah uživatelů ke knihovnám je pak nutnou podmínkou této transformace, bez níž by nemělo smysl o ní ani uvažovat. Kritickou odezvou proto skýtá tomuto tématu aktuální uživatelský průzkum zaměřený na služby knihoven. Logiku tohoto tématu, a to v zdůraznění analyticko-kritické funkce knihovny, která má ve věku fake news výrazný společenský význam, sledoval i příspěvek Ověřeno, jež vnímáme jako jeden z možných diskusních rámců o nové či možná jen nově zvýrazněné funkčnosti veřejných knihoven.

Garanti:

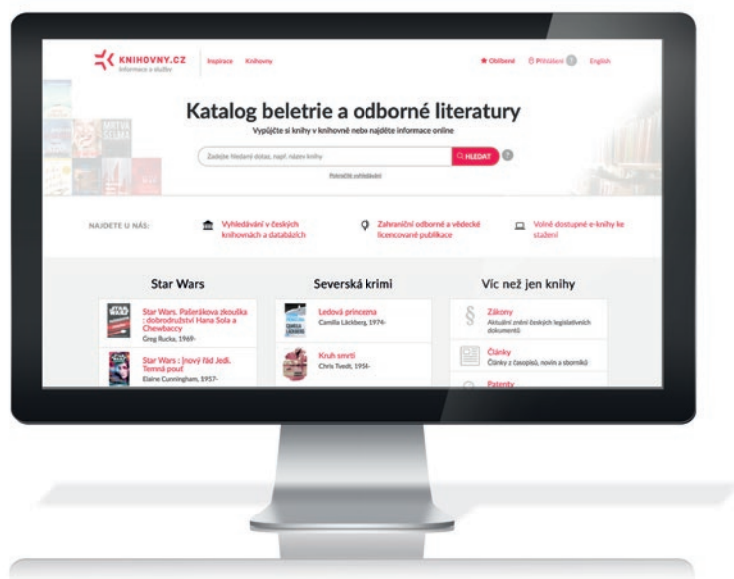
prof. PhDr. Tomáš Kubíček, PhD. – Moravská zemská knihovna v Brně

RNDr. Tomáš Řehák – Městská knihovna v Praze

Sborník
z konference byl
opět vydán pouze
jako e-kniha,
která je ke stažení
zdarma ze stránek
SDRUKu.

www.sdruk.mlp.cz

Knihovny.cz – NEWSLETTER 2019/01

Rok 2018 byl bohatý jak na novinky týkající se provozu portálu Knihovny.cz, tak na další události, které fungování portálu ovlivňují. Zde je přehled těch nejvýznamnějších.

Ukončení provozu Jednotné informační brány (JIB)

Na základě usnesení Ústřední rady Centrálního portálu knihoven a po proběhlých testech bylo rozhodnuto, že provoz Jednotné informační brány bude k 31. 12. 2018 ukončen. Služby a funkce, které poskytovala a plnila Jednotná informační brána od roku 2002, **převzal od 1. 1. 2019 portál Knihovny.cz**, dostupný na adrese <https://www.knihovny.cz>. Doména www.jib.cz sem byla přesměrována a na adrese <http://info.jib.cz> byl ponechán původní obsah.

Portál Knihovny.cz je plnohodnotnou náhradou JIB a navíc přináší spoustu výhod, které JIB neměla. Mezi ty zásadní patří zejména přívětivé uživatelské prostředí portálu a rychlost vyhledávání. Portál Knihovny.cz na rozdíl od JIB, která

fungovala na platformě MetaLib a vyhledávání probíhalo vždy v reálném čase s dlouhou odezvou, **vyhledává v systému discovery v datech, která jsou dostupná v indexu**. Tím je zaručena mnohem vyšší **rychlost vyhledávání** a také lepší **relevance řazení výsledků**.

Portál zatím ale nenahradí dva druhy vyhledávání. Knihovníci, kteří byli zvyklí prostřednictvím JIB vyhledávat kvalifikační práce, musí nyní použít portál Theses.cz. A kolegové, kteří vyhledávali na JIB v zahraničních knihovnách, najdou rovnocennou náhradu v katalogu WorldCat.

Oborové brány

V souvislosti s ukončením provozu JIB bylo též dokončeno spuštění vyhledávačů pro **oborové brány** IREL, TECH, KIV a MUS, které nyní fungují na portále pod vlastními webovými rozhraními a nahradí vyhledávání prostřednictvím MetaLibu. Jedná se o „řez“ portálem, tedy **vlastní oborový pohled na vybranou část indexu dle předem daných kritérií** (zdroje, fasety apod.) Všechny řezy umožňují prohledávat jak vybrané domácí zdroje, tak index zahraničních zdrojů.

Přebírání záznamů přes Z39.50

Ke konci roku 2018 byla také ukončena migrace profilů z JIB na CPK u těch subjektů, které tak to této doby neučinily. Byly předpřipraveny profily pro využití ve většině knihoven a přechod na výhradní používání UTF-8. Neprohledává se celý index portálu, ale jen vybrané zdroje s kvalitními záznamy. Na rozdíl od JIB jsou všechny zdroje v profilu prohledávané najednou a také je možné mít **profily ekvivalentní profilům z JIB**. Aktuální informace o nastavení profilů Z39.50 jsou k dispozici na portálu pod odkazem Materiály a nástroje pro knihovny. Jsme také připraveni na tvorbu individualizovaných profilů dle potřeb jednotlivých knihoven. V takovém případě se prosím ozvěte na adresu cpk-support@mzk.cz.

Nové knihovny

V roce 2018 začalo nejmasivnější zapojování nových knihoven do portálu, kdy v rámci projektu VISK, který podala Knihovna Akademie věd, byly podepsány smlouvy s 19 novými knihovnami. Kromě knihovny Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně se jedná **vesměs o městské knihovny**, jejichž zapojení bude významným přínosem nejen pro portál z hlediska obohacení nabídky zdrojů, ale zejména pro obyvatele těchto měst. Prohlédněte si seznam aktuálně zapojených knihoven.

Změna financování provozu portálu

Od roku 2019 čeká portál významná změna týkající se prostředků financování. Až do roku 2018 byla částka nutná na provoz portálu čerpána na základě projektu VISK. Nyní budou veškeré finance převedeny z Ministerstva kultury přímo **do rozpočtu Moravské zemské knihovny**, a odpadne tak nutnost každoročního podávání žádosti.

Personální novinky

Od ledna 2019 se stal vedoucím vývoje CPK **PhDr. Martin Krčál**, který má za sebou několikaleté pedagogické působení na KISK FF MU a je současně také spoluautorem citačního manažeru Citace PRO.

E-learningový kurz

Na portále kurzy.knihovna.cz byl na jaře roku 2018 spuštěn e-learningový kurz, který v pěti základních modulech nabízí přehlednou nápovědu pro práci s portálem Knihovny.cz. Tento kurz je dostupný všem, není potřeba se nikde registrovat, stačí se jen přihlásit jako host. Součástí kurzu je i řada krátkých návodných videí, ve kterých je ukázáno, jak se dostat k různým zdrojům pomocí efektivních vyhledávacích strategií.

PhDr. Iva Zadražilová,

Moravská zemská knihovna v Brně

Finanční prostředky byly přijímány a vydávány bezhotovostně přes FIO banka a.s., nebo hotovostně přes pokladnu. Evidenci hospodaření zajišťovala firma 1. Malešická účetní, která rovněž vypracovala účetní závěrku ke dni 31. 12. 2018. Daňové příznání bylo zpracováno a předáno 6. 3. 2019 Finančnímu úřadu pro Prahu 1.

**REVIZNÍ
ZPRÁVA
O HOSPODAŘENÍ
SDRUK
ZA ROK 2018**

VÝNOSY V KČ CELKEM:	767.645,53
Tržby za KKS 2018	488.499,00
Tržby za ostatní semináře	59.500,00
Tržby za zahr. stud. cesty	3.625,69
Přijaté členské příspěvky	183.000,00
Státní dotace	30.000,00
Ostatní výnosy (úroky)	3.020,84

NÁKLADY V KČ CELKEM:	686.298,77
Náklady na KKS 2018, Sb. 2018	428.389,47
Náklady na ostatní semináře	72.911,00
Náklady na zahr. stud. cesty	11.799,28
Publikace (Ročenka 2017)	19.626,00
Bankovní poplatky	340,00
Ostatní režijní náklady	130.889,02
Odpisy	22.344,00

STAV VLASTNÍHO JMĚNÍ V KČ K 31. 12. 2018	1.088.957,40
---	---------------------

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2018	81.346,76
---	------------------

**VÝSLEDEK
HOSPODAŘENÍ
V ROCE 2018**

Schválili členové revizní komise:

Ing. Jitka Hladíková, Ing. Radomíra Olšinová, Ing. Michal Kejzar

V Praze dne 27. 3. 2019

ZPRÁVA ZE STUDIJNÍ CESTY SDRUK PO SASKÝCH KNIHOVNÁCH VE DNECH 25.–27. 4. 2018

Pořadatelem studijní cesty do německých knihoven bylo Sdružení knihoven České Republiky. V průběhu tří dnů jsme navštívili sedm knihoven ve čtyřech německých městech: Drážďanech, Lipsku, Halle a Chemnitz.

SLUB Dresden (Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden)

- Jedná se o jednu z největších knihoven Německa.
- Vznikla v roce 1996 sloučením Saské národní (zemské) knihovny a Univerzitní knihovny v Drážďanech. V roce 2002 byla knihovna přestěhována do nové budovy, která splňuje veškeré požadavky na moderní a funkční knihovnu.
- Služeb knihovny využívá přibližně 60 000 uživatelů, z nichž je větší polovina (36 000) studentů. Knihovna je součástí univerzitního kampusu.

- Uživatelům je k dispozici přibližně 8,5 milionů titulů. Ve volném výběru se však nachází pouze 10 % fondu.
- Kromě rozsáhlého fondu nabízí knihovna svým uživatelům širokou škálu služeb (ElZ, kvalitní připojení k internetu, reprografické služby aj.).
- Ústřední knihovna je otevřena od pondělí do soboty od 8:00 do 24:00 a v neděli od 10:00 do 18:00.
- Součástí služeb knihovny je i několik velice zajímavých sbírek:
 - a) Sbírka digitálních dokumentů; obsahuje 93 337 zdigitalizovaných titulů ve 202 920 svazcích a více než 1,8 milionu multimédií. Knihovna sama digitalizuje dokumenty, které podporují kulturní a vědecký rozvoj Saská;
 - b) německá fototéka;
 - c) rozsáhlá a efektivně prezentovatelná sbírka fotografií;
 - d) mediátek; obsahuje více než 100 000 zvukových nahrávek a filmů od roku 1896 až do současnosti (13 000 ve volném výběru);
 - e) regionální sbírka „Saxonika“ – informace o regionu v analogové i digitální formě;
 - f) soudobé umění – sbírka umění po roce 1945;
 - g) historie technologií;
 - h) sbírka hudebnin;
 - i) kolekce ručně psaných, tištěných i zdigitalizovaných hudebnin;
 - j) sbírka rukopisů; sbírka mimo jiné obsahuje Mayský kodex (Codex Dresdensis) ze 13. století;
 - k) sbírka pozůstalostí – dokumenty z pozůstalosti umělců 18. až 20. století.

Zentralbibliothek im Kulturpalast Dresden

- Městská knihovna je od roku 2017 zajímavě umístěna v obvodních prostorách paláce kultury, uprostřed budovy má sídlo filharmonie. V rámci budovy zabírá knihovna plochu cca 5 500 m². Budova z roku 1969 prošla v minulých letech rekonstrukcí pod dohledem památkářů, musela si zachovat základní barvy, schodiště, fresky.
- Knihovna má 20 poboček v jednotlivých městských částech, na hlavní budově pracuje 32 zaměstnanců. Nemají PR oddělení, vše si zajišťují jednotlivá oddělení.
- Registrace:
 - a) Rodinná registrace stojí 20 euro;
 - b) dospělí při první registraci platí 15 euro, při další už jen 10 euro;
 - c) děti a náctiletí do 17 let neplatí nic;
 - d) držitelé „Dražďanského průkazu“ neplatí nic.
- Jednotlivá oddělení disponují moderními technologiemi, které zpestřují uživatelům pobyt v knihovně. Knihovna vlastní spoustu Sonic Chair a herních konzolí.

- Knihovna rovněž poskytuje velký prostor studentům, jelikož kapacita knihovny SLUB nemůže uspokojit všechny zájemce o studium v knihovně.
- Provozní doba knihovny je denně kromě od 10 – 19 hodin, v neděli je zavřeno.

Bibliotheca ALBERTINA

- Jedná se o univerzitní knihovnu, která vznikla už v 16. století.
- V 17. století knihovník Christian Gottlieb Jöcher sepsal první katalog tištěných knih.
- V 17. a 18. století docházelo k rozvoji studijních oborů, na což navazoval i nárůst knihovního fondu.
- V současné době je budova po rekonstrukci a kloubí krásnou architekturu s funkcí.

- Knihovna se sice potýká s klesajícím počtem výpůjček, což je ale vyváženo stále se zvyšující návštěvností knihovny. Studenti zde tráví opravdu hodně času a knihovna je pro ně otevřena nonstop.
- Instituce se skládá z 16 poboček a v každé z nich uživatelé mohou vrátit všechny knihy. O rozvoz se stará řidič s autem. Během převozu mají tituly speciální „převozní“ status.
- Akvizice spolupracuje s pedagogy na volbě doporučených knih ke studiu.
- Knihovna vlastní velké množství starých a vzácných tisků.

LeipzigerStädtischeBibliotheken

- Historická budova ze 17. století.
- Jednotlivá oddělení jsou barevně rozlišena, nábytek je vytvořen na míru.
- Městská knihovna se skládá z ústřední budovy, 15 poboček a bibliobusu.

- V knihovně pracuje 123 zaměstnanců, z nichž je 22 mužů a 6 projektových pracovníků.
- Knihovna svým uživatelům nabízí přibližně jeden milion knihovních jednotek, na jejichž nákup má v rozpočtu vyčleněno cca půl milionu euro.
- Lipsko se prezentuje jako město knih a hudby, z toho důvodu mají v knihovně rozsáhlou sbírku hudebních dokumentů. Součástí knihovny je koncertní sál. Mimo to knihovna pořádá „knižní festival“.
- Knihovna nabízí obyvatelům Lipska spoustu možností kulturního vyžití, například čtenářský klub, divadlo, i pravidelné posezení u kávy pro seniory.
- V oddělení pro děti jsou dětským uživatelům a jejich doprovodu k dispozici atraktivní uzavřené prostory, kde si mohou děti hrát, číst a kde se realizují lekce pro děti.
- Provozní doba knihovny je od 10 do 19 hodin, v sobotu je knihovna otevřená do 16 hodin.

DeutscheNationalbibliothek

- Centrální archivní knihovna a národní bibliografické centrum Německa.
- Národní knihovna se nachází kromě Lipska i ve Frankfurtu. Archivace a digitalizace tyto dvě knihovny sdílejí proto, aby nabízely komplexní služby uživatelům národní knihovny bez ohledu na to, zda jsou uživateli knihovny ve Frankfurtu nebo v Lipsku.
- Knihovny ve Frankfurtu a v Lipsku mají samozřejmě i svá specifická zaměření. Knihovna v Lipsku se zaměřuje na archivaci (sídlí v ní Německé muzeum knih a písma, Německý hudební archiv). Knihovna ve Frankfurtu se zaměřuje na rozvoj informačních a komunikačních technologií a spravuje centrální databázi. Zabývá se též marketingem a vývojem a distribucí bibliografických

- služeb. Frankfurtská knihovna je rovněž domovem německého exilového archivu (dokumenty z let 1933–1945).
- Je jí svěřen úkol sbírat, trvale archivovat, bibliograficky klasifikovat a zpřístupňovat veřejnosti všechny německé publikace, publikace v německém jazyku (od roku 1913), zahraniční publikace o Německu, překlady německých děl a díla německých autorů, která vznikla v zahraničí mezi lety 1933 a 1945.
 - Knihovna hraje významnou roli při vývoji a aplikaci německých i mezinárodních norem.
 - V roce 2017 její fond obsahoval 32,7 milionu knihovních jednotek

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt (ULB) Halle

- Je největší vědeckou knihovnou v Sasku-Anhaltsku s více než třistaletou historií.
- Jedná se o velmi prostornou knihovnu (cca 10 000 m² prostoru).
- Velká část nábytku v knihovně je z třeshňového dřeva.
- Mimo ústřední budovy tvoří knihovnu 13 poboček.

- Ústřední knihovna nabízí uživatelům přes 300 studijních míst a přístup do řady elektronických informačních zdrojů.
- Služeb knihovny využívá 28 500 uživatelů, kteří si dohromady vypůjčí více než 1 100 000 jednotek ročně.
- Absenční výpůjčka trvá 4 týdny s možností pětinasobné prolongace. Knihy je možno vrátit kdekoliv.
- Knihovna mimo jiné zpřístupňuje vzácný fond z 16. a 17. století.

Zentralbibliothek im Kulturbetrieb DASTietz Chemnitz

- V budově TIETR – bývalého obchodního centra z roku 1913 se dnes nachází knihovna, galerie, muzeum přírodních věd, archiv a kanceláře kulturního centra.
- Knihovna disponuje rozsáhlým historickým fondem, který obsahuje i Bibli ze 13. století, kterou instituce získala ze zrušeného kláštera.
- Město Chemnitz má 39 městských částí, z nichž 15 obsluhuje bibliobus. Knihovna se snaží, aby mohla bibliobusem obsluhovat všechny městské části, a byla tak dostupná všem obyvatelům města.

- Kromě stálých zaměstnanců s knihovnou spolupracuje 76 dobrovolníků, kteří jsou zapojeni do různých projektů sloužících knihovně i komunitě (výuka němčiny pro cizince, předčítání, zařazování knih aj.).
- Děti a mládež do 18 let neplatí v knihovně registraci.
- Bestsellery se půjčují za poplatek 2 eura a pouze na 14 dní, čímž se docílí větší cirkulace žádaných knih.
- Provozní doba je ve všední dny od 10–20 hodin, ve středu a v sobotu je otevřeno do 18 hodin.
- Knihovna má specifický styl řízení. Původní oddělení nahradily týmy, z nichž se každý stará o svůj tematický okruh (od nákupu po půjčování).

Autoři: **Bc. Věra Adámková, Mgr. Martin Ďurkáč**

ZPRÁVA ZE STUDIJNÍ CESTY SDRUK PO VYBRANÝCH HELSINSKÝCH KNIHOVNÁCH USKUTEČNĚNÉ VE DNECH 28. 5. – 1. 6. 2018

1 V našem případě došlo navíc k odložení startu odletu z Prahy, a tím ke zmeškání návštěvy první knihovny, Knihovny Rikhardinkatu.

2 Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus – Cupore [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.cupore.fi>

3 Jyväskylän yliopisto [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.jyu.fi>

4 Suomen Kulttuurirahasto | Suomen Kulttuurirahasto [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://skr.fi>

5 U nás se této problematice věnuje MK ČR, viz Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025) – mkcr. cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>

Tradiční studijní cesta managementu knihoven se letos odehrála ve Finsku. Protože se jedná o vzdálenější destinaci, nevypravili jsme se tentokrát autokarem, ale použili jsme leteckou dopravu. To s sebou přináší výhody v podobě méně rozlámaných těl, ale i jisté nevýhody, zejména nemožnost rychlé a časově pružné přepravy v dané zemi.¹ Logicky tak padla volba na Helsinky s bohatým zastoupením všech typů knihoven. Do oficiálních čtyř dnů se nakonec vešlo deset knihoven, jedna knihovna bonusová a jedno kulturní centrum. Na všechna místa se nyní podíváme podrobněji.

Centrum pro výzkum kulturní politiky

Začneme s institucí, která s knihovnami souvisí jen okrajově, ale při tvorbě strategií knihoven je dobré na podobné organizace nezapomínat. Činnost Centra pro výzkum kulturní politiky (CUPORE)², které je jedinou takovou institucí ve Finsku, nám představila jeho ředitelka, Marjo Mäenpää. CUPORE se nachází přímo v centru Helsinek, ale koordinuje a zajišťuje spolupráci s dalšími příslušnými národními i mezinárodními organizacemi a výzkumnými ústavy. Nadace pracuje s relativně malou skupinou výzkumných pracovníků (cca 22 lidí) a zároveň financuje výzkumy prováděné na smluvním základě s různými univerzitními výzkumnými centry a dalšími skupinami odborníků. Nadace pro výzkum kulturní politiky byla založena v roce 2002 z iniciativy Univerzity Jyväskylā³ a Finské kulturní nadace.⁴ Ministerstvo školství a kultury bylo jedním z iniciátorů založení nadace a vedle částečného financování z EU je odpovědné za financování prováděných výzkumných projektů.⁵ Ministerstvo také každoročně navrhuje oblasti výzkumu, které představují téměř polovinu všech výzkumných projektů prováděných v konkrétním roce. Mandát CUPORE zahrnuje zpracování a šíření spolehlivých informací vztahujících se k rozhodování v oblasti kulturní politiky a kromě podpory výzkumů provádí i odborné posudky. Výstupy slouží k advokacii vždy konkrétní oblasti kultury. Výsledky výzkumů

jsou rovněž porovnávány mezinárodně v rámci „benchmarkingu“ zahrnující i Českou republiku. Jako příklad z našeho oboru je možné uvést výzkum zaměřený na efektivitu dotací pro knihovny z roku 2015.⁶ Jiný podobný výzkum se zaměřil na sledování fungování systému autorského práva.⁷ Přestože se nabízí možnost využít centrum pro srovnání výkonosti mezi jednotlivými sektory kultury (muzea, knihovny, atd.), zatím žádný takový požadavek ze strany vlády nepřišel. V současné době se podle ředitelky CUPORE jeví situace ve finských knihovnách jako stabilizovaná a zájem se soustřeďuje na práci s menšinami a související pozitivní diskriminací, která umožňuje příjem jazykově kompetentních pracovníků.

„Polička slávy“ aneb sbírka pamětí poslanců v Parlamentní knihovně

Parlamentní knihovna

Již od roku 1913 je Parlamentní knihovna⁸ v Helsinkách jednou z mála parlamentních knihoven otevřených široké veřejnosti. A tak přestože je zde kladen hlavní důraz na služby pro členy

6 Cupore's publications. Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus – Cupore [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.cupore.fi/en/publications/cupore-s-publications/#!keyword=62>

7 Indicators for a continuous monitoring of the operation of the Finnish copyright system. Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus – Cupore [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.cupore.fi/en/publications/cupore-s-publications/indicators-for-a-continuous-monitoring-of-the-operation-of-the-finnish-copyright-system>

8 Library of Parliament. Parliament of Finland – Start Page [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.eduskunta.fi/EN/tietoaeduskunnasta/kirjasto/Pages/default.aspx>

parlamentu, jsou pracovníci knihovny připraveni poskytnout informace o parlamentu, právní informace a informace zaměřené na společenskou vědu (zejména politologii) opravdu všem zájemcům, kteří do knihovny přijdou. Jak nám dále sdělil ředitel knihovny, Antti Virrankoski, většina služeb je poskytována knihovnou zdarma. Bez poplatku je možné si zařídit čtenářský průkaz, půjčit si na dobu 28 dní absenčně knihy, uskutečnit meziknihovní výpůjčku, nechat si udělat jednoduchou rešerši, vytisknout si vládní dokumenty, přistupovat do elektronických databází atd. Zpoplatněny jsou například náročné rešerše, digitalizace archivních materiálů nebo pořízení kopií dokumentů v počtu více než 11 stran, přičemž uživatel musí pochopitelně dbát na dodržování autorského práva.⁹ Pro uživatele je zde k dispozici 92 míst, 12 počítačů, 1 skupinová pracovna a badatelna s 10 místy. Informační služby knihovny je možné využít prezenčně nebo prostřednictvím e-mailu nebo telefonu. Takto je možné si domluvit i osobní setkání s knihovníkem, který pro uživatele připraví relevantní informace. Knihovna se pochopitelně zaměřuje na informace a dění související s činností parlamentu. V této oblasti připravuje knihovna pro své klíčové uživatele, což jsou především členové parlamentu, jeho úředníci nebo členové prezidentské kanceláře, informační balíčky se zaměřením na požadovaná témata. Protože knihovna zároveň slouží jako parlamentní archiv, patří zde prováděné specializované rešerše mezi nejčastější služby knihovny. Běžná je i služba meziknihovní výpůjčky, přičemž nejčastější požadavky směřují opět na dokumenty zaměřující se na legislativní procesy a jejich historii nebo aktuální články z denního tisku. O chod knihovny se stará 34 zaměstnanců, kteří obsluhují téměř 32 tisíc registrovaných uživatelů.

V roce 2006 zahájila knihovna projekt, se kterým nás seznámila vedoucí informačního oddělení Erika Bergström a který spočívá v rešeršních službách zaměřených na

⁹ V této oblasti se práva a povinnosti pro uživatele neliší od naší legislativní úpravy.

vyhledávání zdrojů využitelných zejména při legislativních procesech. V uvedeném roce tuto službu představili uživatelům na případu novely loteriijního zákona. Při prezentaci provedli knihovníci srovnávací rešerše této problematiky i ze zahraničních zdrojů a výsledky pak předávali členům parlamentu, kteří tuto službu nejčastěji využívají. Na základě konzultace s navrhovatelem zákonů a knihovníky vznikne krátký úvod do problematiky, přehled odkazů na zdroje a literaturu, včetně zahraničních zdrojů. Výstupem nejsou nikdy hodnotící komentáře nebo návrhy úprav ze strany zpracovatelů daného tématu.¹⁰

Od roku 2011 je spuštěna služba tzv. informačních balíčků zaměřených na právní informace na dané téma. Služba byla spuštěna s tím, že chtěla sjednotit často roztržité informace k jednotlivým zákonům a soustředit všechny relevantní zdroje na jedno místo. Výstupem je přehledně zpracovaná rešerše s odkazy na různé zdroje, které téma zpracovávají. Pokud se zvolené téma aktualizuje v čase, jsou tyto aktualizace přidány do balíčku, jinak je balíček po čase uzavřen.¹¹

V závěrečné prezentaci nás Joni Krekola seznámil s projektem zaměřeným na orální historii uloženým v 330 rozhovorech s bývalými poslanci. Nahrávky pořizované od roku 1988 zachycují pozadí kariéry jednotlivých politiků, jejich každodenní práci v parlamentu, výstupy v médiích i jejich volební kampaně. Materiály jsou určeny pouze pro studijní a výzkumné účely a bývají využívány i samotnými poslanci, například při psaní memoárů.

¹⁰ Srv. Projekt Ověřeno (knihovny na informačním on-line bojišti). Knihovny současnosti 2018 [online]. 1. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2018, s. 396-401 [cit. 2019-03-11]. ISBN: 978-80-86249-86-5. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/KKS18/sbornik18/Knihovny_soucasnosti_2018.pdf

¹¹ Ukázkou informačního balíčku a jeho struktury je například téma novely zákona o střelných zbraních a střelivu viz Ampumarata- ja ampuma-aselakien muuttaminen. Parliament of Finland – Start Page [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/aselait.aspx

Korintské sloupy jako nosný prvek Národní knihovny v Helsinkách navrhl Carl Ludwig Engel v roce 1836

Národní knihovna Finska

Historie knihovny se odvíjí již od roku 1640, kdy se původně gymnázium v Turku stalo Královskou akademií. Akademie převzala z původního gymnázia 20 svazků, které se staly základem pozdější sbírky. Po požáru v roce 1828 byla knihovna akademie a zbylý fond (pouze 800 svazků) již pod názvem Alexandrova císařská univerzita¹² přesunuty do Helsinek. Zde byla slavnostně otevřena v roce 1845 nová budova knihovny. Když se v roce 1917 Finsko opět osamostatnilo, čítala sbírka knihovny již 300 000 svazků. V roce 1919 se původní knihovna proměnila na Knihovnu Helsinské univerzity, přičemž zřizovatelem byl stát. Od roku 2005 je tomu tak, že novým majitelem knihovny je Helsinská univerzita, ovšem její název se změnil na Národní knihovnu Finska.

Podle manažerky informačních systémů Niny Hyvönen, která se ujala první prezentace pro naši výpravu, patří Národní knihovna Finska¹³ k šesti knihovnám, které mají právo povinného výtisku.¹⁴ S více než 6 miliony dokumentů (cca 115 km) je největší a nejstarší vědeckou knihovnou

12 V roce 1809 se Finsko stalo autonomní součástí Ruska. Car Alexandr I. souběžně s expanzí vynaložil na rozvoj samotné univerzity nemalé prostředky.

13 National Library [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.kansalliskirjasto.fi/en>

14 Legal Deposit Office | National Library. National Library [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.kansalliskirjasto.fi/en/legal-deposit-office>

zaměřenou na humanitní vědy ve Finsku. Knihovní fond shromažďuje, zpracovává a zprostředkovává všem svým uživatelům. Národní knihovna ze svého titulu patří k hlavní a řídicí instituci s dopadem na činnost všech dalších knihoven, ale spolupracuje také s muzei, galeriemi nebo archivy. Knihovna je rovněž centrem knihovnických služeb a slouží jako centrum IT služeb pro další knihovny. Knihovna třídí fond do dalších podsbírek. K těm nejvýznamnějším patří Národní sbírka¹⁵, Slovanská knihovna¹⁶, Finský národní zvukový archiv nebo Sběrka rukopisů.¹⁷

Pro všechny registrované uživatele jsou služby knihovny poskytovány zdarma. Využívají je zejména akademičtí pracovníci, studenti nebo učitelé. Ti všichni si mohou půjčovat knihy absenčně s výjimkami v podobě speciálních kolekcí, např. Národní sbírky knih vydaných před rokem 1900, které jsou přístupné pouze prezenčně. V devadesáti procentech je knihovní fond uložen ve skladech a výpůjčku je nutné provést online. Co se týče služeb pro veřejnost dostupných na internetu, rozhodla se knihovna jít cestou otevřenosti (metadata, API rozhraní, publikování apod.). Knihovna podporuje hnutí Open science, plní principy politiky FAIR data a sleduje vývoj na poli umělé inteligence a otevřené infrastruktury.

Otevřená infrastruktura je nutnou podmínkou pro naplnění oblasti tzv. digital humanities a je nezbytným předpokladem pro další spolupráci knihovny se všemi dalšími organizacemi. Pro ně zajišťuje Národní knihovna různé platformní služby. Jednou z nich je i u nás dobře známý projekt Finna.fi¹⁸. Tento vyhledávací systém, který ve Finsku slouží knihovnám, archivům i muzeím, se stal předlohou českého projektu Knihovny.cz. Otevřený thesaurus Finto¹⁹, který vyvíjí Národní knihovna jako součást projektu sémantického webu ve spolupráci s Ministerstvem financí a Ministerstvem pro

15 Obsahuje tištěné materiály od roku 1707. Webový archiv s více než 2 miliardami stránek atd.

16 Představuje největší sbírku ruské literatury 19. století mimo území Ruska.

17 Některé dokumenty patří do seznamu světového dědictví UNESCO.

18 Hakupalvelu | Arkistot, kirjastot, museot | Finna.fi [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.finna.fi/>

19 Finto [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://finto.fi/en/>

vzdělání a kulturu, představuje další službu. K platformním službám pro řadu organizací patří i Národní knihovnou vyvinuté repositáře využívané hojně například na univerzitách. Hlavní úlohu má Národní knihovna při tvorbě standardů, jejich šíření a podpoře následných implementací. Pro nás je zajímavá licenční služba zajišťující elektronické informační zdroje FinELib, což je obdoba projektu CzechELib, který u nás zajišťuje Národní technická knihovna. Ana Alaterä nám ve své přednášce FinELib představila jako konsorcium 15 univerzit, 25 polytechnik, 29 výzkumných institucí a specializovaných knihoven a téměř 400 veřejných knihoven.²⁰ Účel konsorcia lze nalézt především ve vyjednávání podmínek pro využívání zdrojů, což zahrnuje vedle zajištění co nejlepší ceny a podmínek přístupu i problematiku přechodu na zdroje Open Access, které momentálně v konsorciu zpřístupňuje Elsevier, Sage, Emerald, Wolters Kluwer/Lippincott, American Chemical Society a Springer Nature.²¹

Bližšího představení projektu Finna.fi se chopil Erkki Tolonen. Již výše jsme zmiňovali, že Finna není jen bránou k dokumentům uloženým ve více než 250 veřejných knihovnách, muzeích nebo archivech, ale jedná se o platformní službu poskytující zúčastněným institucím nástroje pro zpracování svých fondů nebo sbírek. Díky tomu Finna obsahuje přes 14 milionů popisných metadat a přes 1,7 milionu záznamů, u kterých je možné zjistit, zda se dají ihned a zdarma použít a zda se mohou nebo nemohou upravovat v komerčním nebo nekomerčním prostředí. Součástí nástrojů je možnost přizpůsobení si prostředí podle potřeb dané instituce implementací Finna-API. Podporuje to rozšiřování skupiny knihoven, které používají Finnu jako vyhledávací nástroj svého knihovního systému, včetně systému Koha.²²

20 Konsorcium mělo v roce 2017 zpřístupněno 125 elektronických informačních zdrojů, za což zaplatilo celkem 25,3 mil. EUR, přičemž jeden článek vyšel na 1,8 EUR.

21 Negotiations – FinELib. FinELib [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://finelib.fi/negotiations/negotiations/>

22 V českém projektu Knihovny.cz ovšem žádný podobný API nástroj zatím není obsažen.

Ústřední univerzitní knihovna v Kaisa House nabízí až 1000 míst ke studiu i odpočinku

Hlavní univerzitní knihovna v Helsinkách

Päivi Kaiponen, vedoucí služeb Hlavní univerzitní knihovny v Helsinkách a zároveň prezidentka Asociace finských vědeckých knihoven (STKS)²³, nás přivítala v tzv. Kaisa House.²⁴ Budova z roku 2012 vznikla ve studiu Anttinen Oiva Architects a je největší univerzitní knihovnou ve Finsku (16 000 m²). Než jsme se vypravili na cestu po této úžasné budově vystavěné na místě bývalého parkoviště, seznámila nás Päivi Kaiponen stručně nejprve s asociací STKS. Organizace vznikla již v roce 1929 a v současnosti má 600 členů. Mezi hlavní cíle asociace patří zlepšení viditelnosti a účinnosti knihoven a informačních služeb, vydávání oborových stanovisek a doporučení, pořádání konferencí, posílení knihovníků a informačních pracovníků v jejich práci, zajištění spolupráce i s dalšími organizacemi ve Finsku apod. Asociace je členem sdružení IFLA, LIBER a EBLIDA.

V krátkosti jsme se seznámili také se systémem knihoven ve Finsku. Počátek sítě knihoven byl zmíněn již v Národní knihovně Finska a odvíjí se od data 1640, kdy byla založena Královská akademie v Turku. Až v roce 1794 byla otevřena první veřejná

23 In English – Suomen Tieteellinen Kirjastoseura. Etusivu – Suomen Tieteellinen Kirjastoseura [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.stks.fi/in-english/>

24 The Kaisa House Library | Anttinen Oiva arkkitiedit Oy, Rockfon, University of Helsinki | Archello. Archello | The platform for architecture and design [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://archello.com/project/the-kaissa-house-library>

25 Pro srovnání vývoje počtu knihoven ve Finsku uvádíme na konci textu srovnávací tabulku shrnující roky 2015–2017. Ještě v roce 2012 bylo v IFLA Journal uvedeno 312 veřejných knihoven! Viz IFLA Journal [online]. 2012, 38(2) [cit. 2019-02-28]. ISSN 1745-2651. Dostupné z: https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/ifla-journal/ifla-journal-38-2_2012.pdf

26 National repository library [online]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.varastokirjasto.fi/en/>

27 Pälvi Kaiponen ve své prezentaci uváděla statistická čísla z roku 2012 dle IFLA Journal [online]. 2012, 38(2) [cit. 2019-02-28]. ISSN 1745-2651.

28 V letech 2019–2020 se některé knihovny rozhodli přejít na systém Koha.

29 Celkový rozpočet knihovny je zhruba 21 milionů EUR.

30 Počet výpůjček v roce 2011 (485 232) a v roce 2016 (409 557) vs. počet přístupů k e-knihám v roce 2011 (320 000) a v roce 2016 (2 790 000). Ještě větší rozdíl je v přístupu k digitálnímu úložišti samotné Univerzity v Helsinkách – 2011 (1 260 000) a 2016 (6 010 000).

knihovna ve Vaasa. V roce 2017 bylo ve Finsku 282 veřejných knihoven.²⁵ K dokreslení podoby sítě knihoven je nutné připočítat knihovny univerzitní (17), polytechnické (27), speciální (přes 200), Národní repozitář knihoven²⁶ a Národní knihovnu Finska.²⁷ Síť knihoven je vnímána jako součást vzdělávacího systému, která je pro všechny občany zdarma, a to dokonce pro všechny občany EU. Knihovny jsou v tomto systému chápány jako nástroje pro narovnání příležitostí a zrovnoprávnění přístupu všech k informacím a znalostem. Součástí tohoto pojetí je i samozřejmost meziknihovních výpůjček, přestože vzdálenosti mezi jednotlivými knihovnami jsou ve Finsku značné, přičemž největší kolekce knih jsou umístěny pouze ve velkých městech. Všechny univerzitní knihovny měly ještě v roce 2018 shodný knihovní systém – Voyager.²⁸ Knihovnické vzdělání má ve Finsku dobrou tradici na vysokoškolské úrovni. Jeho počátky je možné nalézt na univerzitě v Tampere v roce 1971. Knihovnictví lze studovat také na univerzitě v Oulu nebo na univerzitní akademii v Åbo. Na univerzitách je výuka zaměřena zejména teoreticky. Naproti tomu polytechnické školy v Turku nebo Seinäjoki jsou orientovány ze své podstaty více prakticky.

Vraťme se ale zpět do Hlavní univerzitní knihovny v Helsinkách. Knihovna v současnosti ve své akviziční činnosti pořizuje dokumenty za zhruba 5 milionů EUR, přičemž 95 % tvoří nákup elektronických informačních zdrojů a zbytek připadá na tradiční papírové dokumenty.²⁹ Již bylo řečeno, že univerzita a také její knihovna je přístupná všem. To představuje kolem 40 000 uživatelů, kteří její služby využívají a kteří jsou obsluhováni 135 zaměstnanci. Denně zaznamenává knihovna 7200 návštěvníků, 1500 výpůjček, 7000 přístupů k elektronickým časopisům, 11 000 přístupů k elektronickým knihám a 14 000 dotazů v knihovní databázi. Z prezentace Pälvi Kaiponen bylo zřejmé, že zatímco výpůjčky papírových dokumentů klesají, elektronické dokumenty sledují opačnou tendenci.³⁰

Stěžejními klienty pro knihovnu jsou studenti, badatelé a učitelé. Pro všechny jsou zde připraveny absenční a prezenční výpůjčky, studijní místa a skupinové studovny a rozsáhlý přístup k elektronickým zdrojům. Pro studenty je klíčová informační gramotnost, kterou jim knihovníci pomáhají rozvíjet v průběhu celého jejich studia a to i ve formě individuálního poradenství. Pro badatele knihovna nabízí přehledný informační systém s daty o výzkumu v aplikaci Tuhat a na platformě Pure od firmy Elsevier poskytuje badatelům širokou podporu pro vědeckou práci. Samozřejmostí je přístup a možnost publikování v rámci Open Science³¹, přístup do digitálního úložiště univerzity Helda nebo přístup do databáze E-thesis, kde jsou uloženy magisterské a doktorandské práce od roku 1999. Vědcům nabízí knihovna přehledné metriky (PlumX, Altmetric and Kudos) a zajišťuje nástroje pro celkový research data management. Učitelům pomáhá knihovna při spolupráci mezi jednotlivými fakultami, pomáhá s přípravou a zajištěním materiálů pro výuku včetně práce s elektronickými dokumenty. Univerzitní knihovna je silně uživatelsky orientovaná a poskytované služby jsou stále poměřovány a zlepšovány. Běžnou součástí při zavedení nové služby jsou předchozí dotazníkové výzkumy a analýza chování uživatelů.

Knihovna Töölö

Původní Knihovna Töölö³² byla otevřena jako nejstarší pobočka Městské knihovny v Helsinkách v roce 1899 na rohu ulic Mannerheimintie a Runeberginkatu. Pouhé čtyři místnosti vily Valo se brzy ukázaly jako nedostačující a knihovna se několikrát stěhovala. Stěhování vyústilo v roce 1960 v rozhodnutí vystavět vlastní novou budovu knihovny. V roce 1962 tak spatřily světlo světa první plány Aarne Erviho.³³ Po dalších osmi letech byla knihovna otevřena veřejnosti. Nadčasová budova měla to štěstí, že byla umístěna na okraji krásného Topeliusova parku. Když

31 Open Science | Research | University of Helsinki. Research, Education and Cooperation | University of Helsinki [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.helsinki.fi/en/research/open-science>

32 Töölö Library | Helmet. Helmet [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Toolo_Library

33 Žil v letech 1910–1977.

Knihovna Töölö má výhodu v blízkém parku, kam si můžete vzít knihu i kávu

jsme se blížili ke knihovně, mohli jsme spatřit čtenáře, kteří si atmosféru slunečného dne viditelně užívali na skládacích lehátkách. Vycházeli z knihovny přímo do parku a vedle knih si nesli i malé občerstvení připravené v kuchyňce navržené pro tyto účely na základě přání uživatelů. Východy z budovy nejsou opatřeny detekčními bránami, protože v této části Helsinek se prý knihy ani CD nekradou.³⁴ V ohrožení jsou prý pouze počítačové hry, které z toho důvodu nejsou přímo v krabíčkách.

Už jsme si řekli, že Knihovna Töölö je součástí metropolitní sítě knihoven s názvem HelMet (Helsinki Metropolitan Area Libraries).³⁵ Jak nám vysvětlila její vedoucí Anne Ala-Honkola, dohromady je tato síť tvořena 37 knihovnami v Helsinkách a dalšími rozmístěnými ve městech Espoo (16 poboček), Vantaa (10 poboček) a Kauniainen (1 pobočka).³⁶ Metropolitní knihovny mají společné stránky i katalogy, pravidla výpůjček, uživatelské průkazy a nově i depositář. Jejich služby využije ročně kolem 13 mil. návštěvníků³⁷, kteří si v roce 2017 půjčili 15,7 mil. dokumentů nebo využili další služby poskytované dohromady zhruba 900 zaměstnanci. Základní služby jsou podle zákona o veřejných knihovnách³⁸ poskytovány zdarma a patří k nim zejména přístup k informacím a kulturnímu obsahu, tvorba knihovního fondu, podpora vzdělávání a čtenářských dovedností atd.

34 Vlepené RFID čipy slouží pouze k účelům logistiky a statistiky.

35 Helmet [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.helmet.fi/en-US>

36 Dalších šest knihoven je mobilních.

37 Statistika návštěvníků je prováděna počítadlem počtu průchodů v každé knihovně sítě Helmet.

38 Legislation – OKM – Ministry of Education and Culture, Finland. The Ministry of Education and Culture, Finland – OKM – Ministry of Education and Culture, Finland [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://minedu.fi/en/legislation-libraries>

Knihovna Töölö se na výše uvedeném statistice podílí zhruba 500 000 návštěvníky a 530 000 výpůjčkami. Službu v knihovně zajišťuje 22 stálých a 2–4 sezónní zaměstnanci. Knihovní fond obsahuje 85 000 dokumentů, přičemž ze 40 % je v něm zastoupena beletrie. Uživatelé knihovny lákají i další služby v podobě hráčských konzolí³⁹, šicího stroje nebo hudebních nástrojů.

Knihovna byla v roce 2014–16 renovována, ale protože se jedná o kulturní památku, k žádné radikální přestavbě nedošlo. Nicméně se ukazuje, že koncept z roku 1962 přetrval a slouží dobře dodnes. Jeho součástí je i největší studovna mezi veřejnými knihovnami v Helsinkách (80 míst), ke které se nově přidaly studijní místnosti pro práci ve skupinách.⁴⁰ Všechny akce pořádané knihovnou, ať už se jedná o čtení, koncerty, přednášky nebo výstavy, se mohou účastnit všichni uživatelé bez omezení věku.⁴¹

Národní audiovizuální institut

Národní audiovizuální institut (KAVI)⁴² spadá pod Ministerstvo vzdělání a kultury ve formě příspěvkové organizace. Je nástupcem původního Finského filmového archivu, který byl založen v roce 1957 jako dobrovolné sdružení, které začal stát dotovat až v roce 1979. Činnost současného institutu nám v prezentaci představil jeho knihovník Timo Matoniemi s kolegyněmi. Institut pokračuje ve vytváření sbírky filmové produkce. Vedle toho se zaměřuje na samotnou audiovizuální kulturu a akce tohoto oddělení jsou jakýmsi oknem do převážně archivní činnosti instituce. V roce 2007 došlo ke změně zákona o uchovávání kulturního dědictví a od té doby zpracovává institut archiv televizního a rozhlasového vysílání. Nejnověji působí KAVI na poli mediálního vzdělávání a filmové klasifikace.⁴³

39 V roce 1994 zde byla otevřena první finská Mediální laboratoř pro děti.

40 Objednat si místnost nebo službu můžete online, viz Tervetuloa - Varaamo [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://varaamo.hel.fi/>

41 Děti do patnácti se mohou stát uživateli se všemi právy se zákonným zástupcem.

42 KAVI | Kansallinen audiovisuaalinen instituutti [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://kavi.fi/en>

43 Věkové limity jsou rozděleny na 7, 12, 16 a 18 let.

Knihovna Národního audiovizuálního institutu má ve fondu 32 000 knihovních jednotek

Filmová sbírka zahrnuje 1 453 kopií celovečerních filmů, 33 533 kopií krátkých filmů a 595 TB digitalizovaných filmů domácí provenience. Ročně sbírka narůstá o zhruba 25 celovečerních filmů.⁴⁴

Ve sbírce jsou zahrnuty i zahraniční filmy, z nichž 16 432 filmů je celovečerních⁴⁵ a 24 607 je krátkometrážních. Na tyto filmy se nevztahuje finská zákonná norma a jsou získávány dobrovolně. Navíc současné filmy jsou distribuovány v digitální podobě a jejich distributoři nechtějí nechat ukládat tyto filmy v nezašifrované podobě z obavy před pirátstvím. Tak se vytváří stále větší mezera ve sbírce zahraničních filmů. Součástí filmové sbírky jsou i předměty muzejní povahy čítající 18 000 položek (kostýmy, filmová technika, kulisy apod.)

⁴⁴ Filmové společnosti mají 3 roky na odevzdání zákonné kopie do archivu od uvedení premiéry filmu.

⁴⁵ Mnoho filmů je z historických důvodů opět sovětské produkce.

V roce 1972 započal v tehdejším filmovém archivu zhruba 30letý projekt převodu všech filmů natočených na hořlavé nitrocelulóze na stabilnější nosič. V současnosti se starší filmy čistí, ale také dobarvují a digitalizují až do kvality 4K.

Filmy se následně využívají při akcích v rámci vzdělávání v oblasti audiovizuální kultury. Institut zajišťuje pravidelné

projekce finských i světových filmů.⁴⁶ Součástí šíření filmové kultury jsou i výstavy, nebo projekt Žijící paměť, který zpřístupňuje všem zájemcům mnoho filmů přímo online.⁴⁷ Součástí institutu je i knihovna, jejíž obsah je dostupný z katalogu online. Knihovní fond obsahuje kolem 32 000 knih s filmovou tematikou, odebírá 70 titulů tištěných periodik a 120 titulů e-periodik ve finském jazyce, dalších 950 titulů periodik je v jiných jazycích a dohromady 44 500 dokumentů ve formě archivních poznámek o filmech, osobách nebo dalších věcech s ním spojených. Databáze vznikající v KAVI jsou zaměřené nejen na veškeré dokumenty týkající se finské filmové produkce a televizního a rozhlasového vysílání, ale obsahují i další informace o filmech, jako jsou informace o jejich promítání nebo biografické údaje osobností spojených s filmovým průmyslem atd. Databáze tvořené přímo v KAVI jsou dostupné pomocí vzdáleného přístupu, ale další, placené, pouze lokálně v institutu KAVI.⁴⁸

Knihovna Itäkeskuksen

Knihovnu Itäkeskuksen⁴⁹ nám představil vedoucí knihovny Kurt Hirn s kolegyní Sannou Sivonen. Na rozdíl od Knihovny Töölö není tato pobočka Městské knihovny v Helsinkách v tradičním centru města, ale je umístěna v kulturním středisku Stoa ve východní, industriálně laděné části Helsinek. Obyvatelé této čtvrti jsou spíše mladších ročníků s nízkým stupněm vzdělání. Statistiky zde hovoří o nižších příjmech a vyšším počtu nezaměstnaných. Roste zde i počet imigrantů ze všech zemí, který dosahuje v této čtvrti kolem 20 %.⁵⁰ Knihovna byla v roce 2016 renovována a od té doby je téměř 90 % výpůjček uskutečněno pomocí samoobslužného pultu. Knihovna tak zvyšuje svou efektivnost a spoří náklady na platy svých zaměstnanců. I z tohoto důvodu může mít otevřeno sedm dní v týdnu a počet zaměstnanců zůstává na 26 úvazcích. V roce 2017 knihovna s fondem 130 998 knih uskutečnila

⁴⁶ Například v kině Regina: [Http://kinoregina.fi/](http://kinoregina.fi/) [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://kinoregina.fi/>

⁴⁷ Elävä muisti | KAVI [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.elavamuisti.fi/>

⁴⁸ Viz Library | KAVI. KAVI | Kansallinen audiovisuaalinen instituutti [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://kavi.fi/en/services/itakeskus_Library

⁴⁹ Itäkeskus Library | Helmet. Helmet [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Itakeskus_Library

⁵⁰ Celkově v Helsinkách představuje populace imigrantů ze všech zemí kolem 11 %.

Automatizace rutinních procesů v knihovně Itäkeskuksen umožňuje úspory lidských zdrojů a zvyšuje efektivitu pobočky

706 751 výpůjček a 406 akcí (čtení, storytelling atd.), přičemž zaznamenala 426 289 fyzických návštěv.

Protože se pobočka nachází v oblasti, kde v domácnostech není počítač zcela běžný, zaměřuje se na zmenšení fenoménu digitální propasti ve společnosti. Pořádají tu kurzy pro zlepšení digitálních dovedností a seznamují své klienty s novými technologiemi, například je školí v používání dostupných elektronických dokumentů. Díky multikulturnímu složení čtvrti jsou hojně využívána elektronická vydání novin v různých jazycích. Služby pro imigranty představují další pilíř činnosti knihovny. Integrace cizinců je pro Finy důležitým momentem a knihovny jako tato se stávají průvodkyněmi pro nově příchozí. Pořádají se zde pro cizince jazykové kurzy nebo debatní kroužky. Třetím úkolem, který si knihovna Itäkeskuksen vymezila, je podpora čtenářských dovedností. Čtenářské kluby se zaměřují již na předškoláky a pokračují napříč generacemi i tématy.

Knihovna nově přechází na centrální depozitář pro všechny pobočky Městské knihovny v Helsinkách. Již v době naší návštěvy pobočka nenakupovala nové knihy a připravovala se na zavádění zcela nového systému logistického managementu knih, který

bude fungovat na chytrých telefonech.⁵¹ Aplikace bude například přesně sledovat cestu knihovní jednotky, bude mít přehled o její rezervaci, rozhodne, kdy a kam má být kniha převezena, nebo zcela odstraní tisknutí výpůjčních protokolů atd. Dalším momentem, který zasáhne do chodu knihovny v následujícím roce, bude snížení počtu zaměstnanců z důvodu jejich přesunu do nové centrální knihovny, která počítá se 45 stálými zaměstnanci. Ti budou ovšem staženi z několika stávajících poboček, a tak tato v kulturním centru Stoa přijde v budoucnu nejméně o dvě pracovní síly.

Kampusová knihovna Terrko Health Hub vás naladí již od vchodu pozitivně

Terkko Health Hub

Nový náhled na funkci univerzitních knihoven nám představila knihovna lékařské fakulty univerzity v Helsinkách. Terkko Health Hub⁵² vychází z konceptu takzvaných kampusových knihoven spuštěného univerzitou v roce 1999. Knihovna je umístěna v bezprostřední blízkosti fakulty a nemocnice. Spojuje tak

⁵¹ Lyngsoe Systems – Intelligent Material Management System™. Lyngsoe Systems – Home [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.lyngsoesystems.com/en/our-solutions/library-solutions/intelligent-material-management-system/>

⁵² Terkko – Headquarters for Health Sciences Entrepreneurship [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://terkko.fi/>

studijní a badatelské prostředí s možností přímé aplikace výzkumu a podporuje jeho přenos do komerčního prostředí. Již z názvu vyplývá, že knihovna funguje jako coworkingové centrum, a tak se v přízemí nachází takzvaný Terrko Hub s občerstvením, konferenční místnostmi, studijními místnostmi, ale i relaxačními prostory. Myslím, že nás všechny zaujaly zahradní houpačky na umělé trávě. Část původních kanceláří pro zaměstnance knihovny se při rekonstrukci proměnila na kanceláře firem, které podporují startupové projekty. Jednou ze společností, která má vyhrazenou kancelář hned naproti rychlému občerstvení, je Think Company.⁵³ Byla založena Helsinskou univerzitou za účelem poradenství a podpory při vedení startupových projektů pro její studenty, ale i pro výzkumné pracovníky. Pomáhá jim s přenosem vědeckých poznatků do praxe pomocí tzv. akceleratorů.

V prvním patře se na první pohled pohybujeme po poměrně klasické knihovně s volným výběrem doplněným o dostatečný počet studijních míst a sdílených studoven, které jsou v některých případech zcela odhlučněné. Nicméně celá knihovna je vybavena pohyblivými regály, takže může být poměrně rychle přestavena podle dalších potřeb uživatelů. Knihovna poskytuje své služby od 10 do 17 hodin.⁵⁴

Jakým způsobem pomáhají knihovníci svým uživatelům, nám přiblížila Tiina Heino, informační specialistka univerzitní knihovny.⁵⁵ Představila nám nástroj Altmetric⁵⁶, který je komplementární k citačním metrikám nebo impaktnímu faktoru a využívá mnohem širší záběr kanálů. Kromě trvalých identifikátorů autorů se v této alternativní metrice sledují sociální síť, Wikipedie, na internetu dostupné recenze, vědecké blogy, články v elektronických novinách a další zdroje. Data, která vyplnou z této metriky, jsou někdy překvapivá a mohou například s předstihem naznačovat, jako cestou se bude ubírat výzkumu v určitém oboru. Na rozdíl od citačních

53 Helsinki Think Company – Home of the change makers [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://thinkcompany.fi/>

54 Občerstvení je otevřeno od 8 do 18 hodin.

55 Tiina Heino je zároveň v předsednictvu European Association for Health Information and Libraries.

56 Discover the attention surrounding your research – Altmetric [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.altmetric.com/>

databází se Altmetric obnovuje denně na základě neustálého prohledávání internetu a může tak doplnit některá data, která pouze citační nástroje neodhalí, a může i zaznamenat, co vše a jak mezi sebou vědečtí pracovníci sdílí (například prezentace na webu, konference apod.). Altmetric představuje jeden z nástrojů,⁵⁷ které knihovníci v lékařské knihovně Terrko používají pro zviditelnění, šíření a obohacení vědecké činnosti na univerzitě v Helsinkách. Všechna data je možné dohledat přes výše zmiňovanou univerzitní databázi Tuhat.

Aalto University Harald Herlin Learning Centre má od roku 2015 dvě tváře. Tou první je Alvar Aalto...

Harald Herlin Learning Centre

Learning Centre Harald Herlina⁵⁸ je nový název pro původní knihovnu při Aalto Univerzitě.⁵⁹ Jak nám sdělil náš průvodce, Matti Raatikainen, změna názvu značí proměnu, která ke klasickým činnostem knihovny přidává nové funkce v podobě například studia pro natáčení online kurzů, vizuálního archivu, fablabů a dalších služeb.

57 Knihovna využívá identifikátor ORCID, nástroj Kudos pro zvýšení dopadu publikací nebo proprietární PlumX pro hodnocení reálného dopadu výzkumu a další nástroje.

58 Jméno nese po významném finském inženýrovi a podnikateli, který žil v letech 1871 – 1941.

59 Aalto University Learning Centre [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://learningcentre.aalto.fi/en/>

... a tou druhou jsou zcela nové služby v rámci fablabů

Budovu Centra navrhl Alvar Aalto⁶⁰ a byla otevřena v roce 1970. Knihovna byla přístupná pro čtenáře pouze v horním patře a zbytek, sklady, byl zcela nepřístupný. Do roku 2015 byla budova minimálně upravována – i z toho důvodu, že se jedná významnou architektonickou památku. Uživatelsky byla ovšem budova značně nevyhovující a podobala se bludišti přeplněnému ukazateli směrů. Většina dokumentů byla uzavřena ve skladu a nebylo možné se k nim dostat bez objednání. V roce 2011 se objevil záměr tento prostor proměnit na otevřený prostor pro uživatele, který by nebyl plný bariér a omezení. Například recepce by neměla být jako dříve mimo hlavní vchod a prostor by měl být logicky uspořádán bez nutnosti používání mnoha variant navigačních cedulek.

V roce 2015 proběhla rozsáhlá rekonstrukce budovy, která spočívala i v úplném odstranění stropů původních skladů.⁶¹ Navrhlo ji architektonické studio Architect NRT Ltd.⁶² O podobu interiéru se zasloužilo architektonické a designerské studio JKMM.⁶³ Součástí této změny byla i výrazná redukce tištěných titulů ve fondu, z původních 16 km na stávajících 5 km, které jsou umístěny ve snadno přístupných kompaktních regálech. Zvítězila tak hlavní myšlenka, že je potřeba více prostoru věnovat uživatelům a méně knihám v depozitářích.

⁶⁰ Žil v letech 1898–1976.

⁶¹ Bylo to možné z toho důvodu, že tuto část nenavrhoval osobně Alvar Aalto, ale vzešla od jeho spolupracovníků ve studiu.

⁶² Arkkitechdit NRT Oy [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://n-r-t.fi/2/>

⁶³ JKMM | Architects [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://jkmm.fi/>

Nové služby je možné najít intuitivně a stále je kladen důraz na jejich dostupnost. Pravděpodobně největší změnou ve službách na první pohled představují takzvané fablaby, které v Centru mají vyhrazeny místnosti, jejichž používání je možné si objednat online. Je možné se v nich věnovat CNC obrábění, práci s laserovou řezačkou nebo několika 3D tiskárnami.⁶⁴

Změny se odehrály i mezi zaměstnanci, a tak z původních 95 jich dnes slouží v Centru jen 60. Někteří odešli a jiní byli převedeni na jiná místa v rámci univerzity, přičemž původní knihovnické služby jsou poskytovány dále.

Knihovna Sello

Třetí veřejnou knihovnou, kterou jsme měli v plánu navštívit, byla knihovna umístěná v ohromném nákupním středisku Sello se zhruba 170 prodejny a restauracemi.⁶⁵ Samotná knihovna svou velikostí odpovídá rozměrům obchodního domu, protože zabírá dvě patra o celkové rozloze 5 846 m². Vedoucí této pobočky, Eva Wilenius, nám představila svou knihovnu jako stále hlučnou, ale živou instituci, protože knihovna by měla být tam, kde jsou lidé. A opravdu nepřetržitý hluk v prvním patře byl vystřídán mírnějším, ale vytrvalým šumem v patře druhém. Pokud jako uživatel ale budete vyžadovat tiché a klidné místo, je možné jej v knihovně najít, ovšem i s vybavením pro práci ve skupině.

Služby v knihovně je možné rozdělit na tradiční v podobě volného výběru knih, včetně rozsáhlého oddělení se zahraniční literaturou, a na ty méně tradiční služby odehrávající se v takzvaném makerspacu. Zde můžete skládat hudbu, půjčit si vodováhu, laminovat vizitky, vyrábět 3D předměty nebo si dokonce seřadit kolo, na kterém sem přijedete, a pokud nepustíte svého psa na koberce určené na hraní, pak si můžete do knihovny přivést i svého čtyřnohého přítele.⁶⁶

⁶⁴ V době naší návštěvy byly laboratoře ještě v provozu, ale bylo nám řečeno, že jsou zde problémy s klimatizací a jejich provozování tak může být ohroženo.

⁶⁵ Sello Library | Helmet. Helmet [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Sello_Library

⁶⁶ Podrobný výčet služeb zde: Services | Helmet. Helmet [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Sello_Library/Services

Kromě zbraní si můžete v knihovně Sello vytisknout, co chcete, a mezitím si složit nějakou skladbu ve studiu „Sibelius“ hned za 3D tiskárnami

Na pobočce pracuje pouze šest stálých zaměstnanců. Pracovní sílu doplňují ještě studenti s povinnou praxí a nezaměstnaní z úřadu práce, jejichž práce je zde finančně dotována úřadem na půl roku. Významnou posilu představují dobrovolníci. Podobně jako v případě Knihovny Itäkeskus i zde musí zaměstnanci řešit specifické problémy vyplývající z lokálních podmínek. Mezi obyvateli je hodně imigrantů, jsou zde tedy vítány jazykové kurzy, které vedou právě dobrovolníci z příslušné jazykové komunity. Ti zároveň předávají ostatním v komunitě znalosti důležité pro další integraci do finské společnosti. Ta může začít přímo v knihovně poznáním toho, co je dovoleno a co už ne a co všechno může knihovna nabídnout pro život a vzdělání. Součástí této činnosti byly i rychle zřízené informační skupiny pro imigranty v době uprchlické krize.

Knihovna 10

Zcela mimo plán se většině z nás povedlo fakultativně navštívit jednu z nejprogresivnějších poboček v Helsinkách, kterou na daném místě již nenajdete. Hned u vlakového nádraží se nacházela Knihovna 10⁶⁷, kterou v době naší návštěvy očekával

⁶⁷ Knihovnu 10 již v systému HelMet najít nelze, ale její inspirativní činnost zůstala zdokumentována například zde: Library 10, Helsinki – MODEL PROGRAMME FOR PUBLIC LIBRARIES. Model Programme for Public Libraries – MODEL PROGRAMME FOR PUBLIC LIBRARIES [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://modelprogrammer.siks.dk/en/cases/inspirational-cases/library-10-helsinki/>

Knihovna 10, která již neexistuje. Když vám přestanou jít hodiny a nikdo vám nekoupí nové, můžete na ně nalepit LP desku a upozornit v knihovně na oddíl gramodesek

přesun o několik stovek metrů dál do tehdy ještě rozestavěné centrální městské knihovny Oodi. Knihovna se profilovala jako hudební, a proto na nevelikém prostoru 800 m² mohl uživatel najít snad všechny služby, které lze s hudbou v knihovně spojit, ale i ty, které s hudbou vůbec nesouvisely (3D tisk, šicí stroje apod.). Knihovna byla členěna v poměru 80 % pro návštěvníky a 20 % pro dokumenty, které byly uloženy v pojízdných regálech. Silný důraz zde byl kladen na množství živých akcí a knihovna tak mohla kdykoliv proměnit prostor podle potřeby. Z důvodu stěhování již knihovna neměla dostatek prostředků na nákup nového vybavení nebo opravy, ale provizorní řešení, které zaměstnanci vymysleli, vždy budilo dojem, že se jedná o předem promyšlený plán. Knihovna si udržela tvořivého ducha i na svém úplném konci a bylo příjemné si popovídat s knihovnicí o tom, jak neradi se loučí se svou starou knihovnou, ale zároveň se těší na knihovnu novou.

Za vytipování zajímavých knihoven a dalších míst bychom chtěli závěrem poděkovat především Markétě Hejkalové z nakladatelství Hejkal, Hanně Pitkänen z Městské knihovny v Lahti⁶⁸, bohužel pro nás již příliš vzdálené lokality, a Kateřině Šornové z Národní knihovny Finska.

⁶⁸ Haun aloitussivu | Lastu-kirjastot [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://lastu.finna.fi/>

FINSKÉ KNIHOVNY V LETECH 2015–2017 VE VYBRANÝCH UKAZATELÍCH:⁶⁹

SERVICE POINTS	Finnish Public Libraries		
	2015	2016	2017
Main libraries	288	284	282
Branch libraries	450	436	437
Hospital libraries	27	24	18
Mobile libraries	140	137	134
Mobile library loans	6,857,957	6,675,088	6,445,646
Mobile library stops	10,969	10,414	10,244
Library boats	0	0	0
Library boat stops	0	0	0
Library boat loans	0	0	0
Opening hours	1,385,784.47	1,540,210.07	1,647,087.68
Opening hours, staff present	1,261,176.14	1,306,171.24	1,285,761.18
Opening hours : Open library	124,608.33	234,038.83	361,326.
Other service points	382	390	414
Utilized surface area (m ²)	498,506	499,028	498,002

⁶⁹ Více informací najdete ve finském „benchmarkingu knihoven“: Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Suomen yleisten kirjastojen tilastot [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://tilastot.kirjastot>.

COLLECTIONS	Finnish Public Libraries		
	2015	2016	2017
Collections	36,513,332	35,638,846	35,193,917
Collections: Books, total	31,446,786	30,589,206	30,149,217
Collections: Finnish books	27,740,696	26,987,951	26,611,688
Collections: Swedish books	2,188,601	2,133,832	2,103,443
Collections: Books in other languages	1,517,489	1,467,423	1,434,086
Collections: Fiction, adults	9,716,364	9,376,980	9,197,666
Collections: Fiction, children	8,372,235	8,234,138	8,254,040
Collections: Non-fiction, adults	12,028,323	11,616,112	11,355,221
Collections: Non-fiction, children	1,330,188	1,338,328	1,338,782
Collections: Printed music	841,325	829,105	822,653
Collections: Music recordings	2,314,677	2,257,811	2,201,863
Collections: Other recordings	553,391	565,915	585,429
Collections: Video cassettes	65,208	48,484	36,976
Collections: CD-ROMs	55,189	46,379	37,188
Collections: DVDs and Blu-rays	955,479	1,010,251	1,053,619
Collections: Other library media	281,277	291,695	306,972

LOANS	Finnish Public Libraries		
	2015	2016	2017
Loans, total	89,217,665	87,433,092	85,215,658
Loans	89,089,217	87,308,630	85,110,831
Loans: Books, total	67,944,365	67,337,146	66,602,013
Loans:Finnish books	62,317,246	61,724,940	61,074,450
Loans: Swedish books	2,961,440	2,974,568	2,950,132
Loans: Books in other languages	2,665,679	2,637,638	2,577,431
Loans: Fiction, adults	19,966,682	19,605,742	19,071,271
Loans: Fiction, children	26,113,615	26,271,324	26,391,332
Loans: Non-fiction, adults	18,509,778	18,030,323	17,573,612
Loans: Non-fiction, children	3,367,390	3,487,151	3,559,233
Loans: Printed music	1,160,272	1,154,076	1,121,682
Loans: Music recordings	3,899,893	3,374,740	2,957,273
Loans: Other recordings	2,344,018	2,310,313	2,128,372
Loans: Video cassettes	17,308	11,559	10,902
Loans: CD-ROMs	134,488	102,359	79,549
Loans: DVDs and Blu-rays	7,186,322	6,827,871	6,263,541
Loans: Other library media	6,362,605	6,120,413	5,848,292
Received inter-library loans	128,448	124,462	104,827
Given inter-library loans	123,014	119,715	84,452
Loans: Celia1 talking books on CD	39,946	70,153	99,207

Autor: Mgr. Daniel Bechný

Akviziční seminář

Přestože jsme se v roce 2017 dohodli v programovém výboru akvizičního semináře, že udržíme jeho každoroční konání, museli jsme jej v roce 2018 zrušit. Rozhodli jsme se k tomuto kroku na základě nedostatku vhodných referátů. K možnému vyčerpání témat došlo pravděpodobně i z toho důvodu, že podstatné změny, zejména v rovině zákona, se v oblasti akviziční politiky v poslední době neodehrály. Usoudili jsme, že nakonec bude schůdnější původní zamýšlená varianta v bienálním formátu. A doufáme, že roční odstup nahromadí příspěvky, které přinesou opět něco nového pro akviziční praxi v našich knihovnách.

SEKCE PRO AKVIZICI

Mgr. Daniel Bechný,
SVK PK
Bc. Denisa
Szaflnerová, SVKUL

Porada knihoven s povinným výtiskem a nabídkovou povinností

Porada se konala 10. 5. 2018 v Národní knihovně ČR v Praze a zúčastnilo se jí 28 osob. Na základě původního rozdělení do tří preferovaných témat předkládáme dále referáty, které si na setkání připravily jednotlivé pracovní skupiny.

Speciální dokumenty

KALENDÁŘE – SDÍLENÝ ADRESÁŘ VYDAVATELŮ

Jiřina Štěpničková, NK ČR

Kolegyně Štěpničková navázala na téma z minulé porady a nejprve se zaměřila na kalendáře. Mimo jiné nabídla své kontakty nakladatelů. Z odezvy ostatních knihoven zjistila, že by stály o sdílenou databázi nakladatelů kalendářů. Výsledkem je, že zatím budeme používat adresář nakladatelů Agentury ISBN NAK (databázi ISBN), kde se dají různým způsobem vyfiltrovat nakladatelé kalendářů i ostatních speciálních dokumentů (pohledy, plakáty). Např. zadáme dle rejstříku zkratk „calend“:

A vyfiltrujeme si konkrétní vydavatele. Agentuře ISBN můžeme tedy zasílat naše kontakty (např. na ojedinělé vydavatele jako jsou obecní úřady), a to konkrétně na e-mail Mgr. Drnovcové z Agentury ISBN: michaela.drnovcova@nkp.cz. Paní Štěpničková bude postupně dodávat kontakty dodavatelů do tohoto adresáře, případně rozesílat knihovnám, které se jí ozvaly a tento typ dokumentů zpracovávají.

E-KNIHY – KRÁTKÁ INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU

Mgr. Martin Žížala, NK ČR

Situace ohledně PV e-knih se od minulé porady (viz zápis) téměř nezměnila. Novelu zákona o neperiodických publikacích, která byla od počátku roku 2017 v Poslanecké sněmovně k projednání, nebyla sněmovna schopna projednat. Asi přijde k projednání v roce 2019, tudíž by v nejlepším případě platila od roku 2020. NK ČR prozatím nakladateli dobrovolně zaslané e-knihy shromažďuje a archivuje, ale bohužel čeká na schválení zákona a v tuto chvíli je nemůže zpřístupňovat.

V diskuzi se hovořilo o způsobech, jakými se knihovny se získanými e-knihami vyrovnávají. Řeší to cíleně Městská knihovna v Praze svou e-knihovnou, kterou prezentoval a nabízel

ke sdílení kolega Vojtíšek z MKP. I v dalších knihovnách je ošetřeno zpracování e-knih licenční smlouvou. Úkolem na další poradu je vyjasnění zpracování a případné sdílení záznamu e-knihy a možné poskytnutí vzoru licenční smlouvy od některé z knihoven.

POVINNÝ VÝTISK SPECIÁLNÍCH (NETIŠTĚNÝCH) DOKUMENTŮ – ZVUKOVÉ SNÍMKY A ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY NA PEVNÉM NOSIČI

Mgr. Lenka Kozlová, NK ČR

Kolegyně Kozlová, akvizitérka speciálních dokumentů, si připravila prezentaci o zkušenostech se svou prací. Převážnou část získaných speciálních dokumentů v NK ČR tvoří povinný výtisk (95 %), proto byla nejprve zmíněna platná legislativa ke speciálním dokumentům. Povinný výtisk je získáván na základě zákona č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích. Ve své prezentaci podrobněji rozebrala typy elektronických a zvukových dokumentů dle různých hledisek. Dále uvedla množství zpracovaných titulů v letech 2009–2017. Za 1 rok zpracováno průměrně celkem 1488 titulů, z toho elektronických dokumentů 705 titulů (47 %) a zvukových snímků: 783 titulů (53 %).

Množství zpracovaných dokumentů v posledních letech bylo:

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY:

2015: 692 titulů,

2016: 557 titulů (rozdíl oproti roku 2015 o 135 titulů: – 20 %),

2017: 383 titulů (rozdíl oproti roku 2015 o 309 titulů: – 45 %).

ZVUKOVÉ DOKUMENTY:

2015: 742 titulů,

2016: 673 titulů (rozdíl oproti roku 2015 o 69 titulů: – 9 %),

2017: 630 titulů (rozdíl oproti roku 2015 o 112 titulů: – 15 %).

Zmíněna byla i práce v rámci urgencí a způsob získávání informací o domácí produkci. Kolegyně Kozlová od roku 2009 vede adresář nakladatelů těchto typů dokumentů, s kterým by šlo dále pracovat. Prozatím má 714 kontaktů na vydavatele elektronických dokumentů a 754 vydavatelů zvukových snímků. Za spolupráce knihoven by mohl opět vzniknout sdílený adresář nakladatelů.

Na závěr prezentace bylo upozorněno na změny v produkci zvukových snímků (nástup formátu MP3-online), které přinášejí vývoj moderních technologií. Tyto změny nejsou doposud v platné legislativě ošetřeny a produkce zvukových snímků ve formátu MP3-online není knihovnami archivována.

Na základě dotazu se dále v diskuzi probíralo téma získávání audiovizuálních dokumentů (DVD).

Komunikace s nakladateli

POVINNÝ VÝTISK

Mgr. Gabriela Filipová, MSVK

Hlavním návrhem kolegyně Filipové bylo vytvoření jednotné webové stránky k povinnému výtisku a plnění nabídkové povinnosti, kde by byl srozumitelně (i pro laiky) vysvětlen pojem povinný výtisk a k čemu slouží, vysvětleno znění zákonů o povinných výtiscích, včetně nabídkové povinnosti atd. Součástí by mohly být i FAQ, na zodpovídání dotazů typu např.: Musím dodat povinný výtisk, i když je určen jen pro náš malý spolek? Musím dodat povinný výtisk knihy, která nemá přiděleno ISBN? Mgr. Filipová představila svůj návrh struktury webu. Zazněl i tip, aby odkaz na tyto webové stránky byl na webu NK ČR, protože současné informace o povinném výtisku na stránkách NK ČR jsou nepřehledné. Mezi dalšími návrhy byl nápad o umístění těchto informací na Wikipedii. Domluveno bylo, že na sdílené dokumenty přes Google Dokumenty se přidá prezentace kolegyně Filipové a další informace, které můžeme připomínkovat,

a po shodě požádáme o překlopení na stránky NK ČR. Datum ukončení připomínkování bude určen Mgr. Bechným. Společná komunikace bude zatím probíhat přes e-mail.

Dalšími tématy k diskuzi bylo vedení sdílené evidence problémových vydavatelů a společný postup při vymáhání povinných výtisků. Zazněl návrh pro e-mailovou konferenci či sdílený adresář nakladatelů a vytvoření složky sdílených dokumentů vzorů pro komunikaci s nakladateli, kteří nedodávají PV. Společný postup knihoven by byl vhodný a vše by se dle kolegyně Zeinertové dalo překloupat na budoucí vylepšené stránky NK ČR. Mgr. Zeinertová doporučila k inspiraci web Agency for the Legal Deposit Libraries.

Akviziční praxe

SPOLUPRÁCE S NAKLADATELI

Mgr. Anděla Prchlíková, SVK PK

Kolegyně Prchlíková otevřela debatu na námět spolupráce s dodavateli. Knihovny si mimo záznam mohly porovnat své rabaty. Diskutovalo se o spokojenosti s obchodováním, o využívání e-shopů distributorů, jak jsou user-friendly pro knihovny (výběr, přístup k informacím o knize, zasílání novinek, rychlost dodání apod.). Dále jsme se věnovali tématu retrospektivního doplňování fondů a hledání zdrojů a s tím souvisejícím doporučeným vzhledem nabídkových seznamů. Osvěta mezi knihovnami je v tomto směru nutná. Již na několika poradách i akvizičních seminářích se o tomto diskutovalo. Mgr. Prchlíková dále probírala téma, kterému se již dlouhodobě věnuje: univerzity a neprodejné publikace. Ptala se pléna na univerzity, o jejichž tituly je největší zájem, a znovu vybídla knihovny k většímu kontaktu a práci v této oblasti. Opět zaznělo, že by mohla vzniknout e-mailová konference nebo sdílený disk na Google dokumentech.

SEKCE SDRUK PRO BIBLIOGRAFII V ROCE 2018

Mgr. Eva Svobodová,
SVK HK

Sekce SDRUK pro bibliografii pokračovala ve své činnosti již dvacátým čtvrtým rokem. Členská základna z knihoven zůstala proti roku 2017 stejná, ke změnám došlo jen v konkrétních osobách zastupující jednotlivé knihovny.

Zasedání Sekce SDRUK ČR pro bibliografii

Třicáté zasedání sekce SDRUK ČR pro bibliografii se konalo 27.–28. 3. 2018 v Univerzitní knihovně Ostravské univerzity. Jednání zahájila PhDr. L. Foberová, Ph.D., ředitelka MSVK v Ostravě, a Mgr. E. Svobodová, předsedkyně sekce SDRUK pro bibliografii.

Jako první byla na programu prezentace projektu Overeno. knihovny.cz (knihovny na informačním on-line bojišti) Bc. J. Stejskala a K. Richterové. V příspěvku zaznělo, že by se české knihovny měly zapojit do „informační války“ v on-line prostředí, protože na internetu existuje mnoho diskutujících, mnoho informací, ale málo informační jistoty. Nejlepší způsob, jak lidem předávat relevantní, ověřené a pravdivé informace, je vytvářet k danému problému recenzované bibliografie s anotacemi, jejich vytvoření je však časově, a tím i finančně velmi náročné.

Doc. PhDr. J. Kubíček, CSc., vystoupil s přednáškou Postavení bibliografie v českých zemích. Bibliografie byla začleněna do činnosti státních vědeckých knihoven statuty, které vydalo Ministerstvo školství v roce 1954. Po semináři Bibliografie na rozcestí v roce 1994 jakoby ztrácela význam a zájem knihovnické komunity se upíral jinam. Ovšem v době informační exploze je to právě bibliografie, která může výrazně pomoci při výběru a třídění informací. Pokud na Slovensku dělají knihovny výzkum, je to na poli bibliografie a knihovědy, a tak by to mělo být i v České republice. Síla

bibliografie je v dlouhodobé kontinuitě, ale zároveň musí akceptovat nové skutečnosti, např. propojení na plné texty. V souvislosti s tím byla řešena i typová pozice bibliograf. V národní soustavě kvalifikací bibliograf uveden není. Nejblíže je typová pozice katalogizátor, a to ve třech úrovních: Knihovník katalogizátor (tř. 9), Samostatný knihovník katalogizátor (tř. 10), Knihovník specialista katalogizátor (tř. 11–12). Bylo doporučeno typovou pozici bibliograf zakomponovat do pozice katalogizátora v rámci chystané metodické příručky ke katalogu prací pro třídy 10–12. Na rozdíl od katalogizátorů se u bibliografů požaduje vyšší podíl intelektuální práce, protože provádějí výběr, vytvářejí databáze, pracují i s hotovými daty, vytvářejí soupisy a zprostředkovávají je veřejnosti.

Dále se jednání věnovalo kooperativnímu projektu článkové bibliografie. Hodnotil se rok 2017 a probíraly se plány na rok 2018.

PhDr. P. Šťastná představila Konceptci národního systému analytické bibliografie a přípravy vzniku odborného pracoviště v NK ČR (text je vystaven na ipk.nkp.cz). Cílem koncepce je:

- vytvořit dlouhodobě stabilní institucionální zabezpečení analytické bibliografie,
- zabývat se retrospektivním zpracováním článků,
- rozšířit síť spolupracujících institucí a excerpci základnu,
- vytvořit spolehlivé propojení na plné texty,
- zlepšit dostupnost a propagaci bibliografie.

Součástí koncepce je i návrh odborného pracoviště, které se bude zabývat koordinačně-metodickou činností (koordinace excerpcí, metodická činnost, komunikace se spolupracujícími institucemi, propagace), a vlastním zpracováním vybraných titulů z excerpci základny. Bude provádět zpracování článků

ze starších zejména digitalizovaných periodik, softwarovou podporu, analýzu dat, obsahovou správu a technickou podporu databáze ANL. PhDr. P. Šťastná vidí budoucnost báze ANL v kooperativním způsobu doplňování, v koordinaci s dalšími zdroji, v optimalizaci excerpční základny, v propojení na plné texty (digitální knihovny, Webarchiv) a ve zlepšení vyhledatelnosti záznamů.

Diskutující poukázali na to, že v současnosti je cena zpracovaných záznamů nízká: 65 Kč / 1 záznam. Může to tak být, protože se do ceny nepromítají další personální náklady (sociální a zdravotní pojištění atd.) a také režijní náklady, které teď hradí knihovny zúčastněné v kooperativním projektu z vlastních zdrojů. Bibliografové upozornili na důležitost zpracování denního tisku, který se od roku 2010 do báze neexcerpuje. Databáze Anopress, kterou pro denní tisk knihovny využívají, je komerční, a tudíž není možné se na ní v budoucnosti plně spoléhat. Nástroje pro extrahování metadat ze zdigitalizovaných dokumentů nejsou zatím na takové úrovni, aby se daly při zpracování záznamů článků plnohodnotně použít.

V další části se jednání sekce věnovalo čistě odborné problematice v rámci metodického workshopu. Členové sekce se zabývali i problematikou GDPR. Bylo konstatováno, že GDPR v souvislosti s národními autoritami by měla řešit NK ČR a krajské knihovny si ošetří regionální databáze osobností. Např. SVK HK doplnila ke všem záznamům žijících osobností citace veřejných zdrojů, odkud byla data o nich čerpána. Členové sekce prezentovali bibliografickou činnost svých knihoven za rok 2016 a Mgr. A. Vitásková připravila soupis Tištěné bibliografie za rok 2017 (blíže: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/sekce%202018/Za%CC%81pis%202018%20final.pdf>).

Slovník českých knihovníků (SČK)

Bázi Slovník českých knihovníků spravuje Knihovnický institut Národní knihovny ČR, v současnosti je v ní uloženo 859 hesel, aktualizováno bylo 24 hesel. Za rok 2018 přibýlo 37 hesel. Všechny záznamy převzaté z původní databáze již byly doplněny do současné struktury.

Kooperační systém ANL

Zajišťování kooperačního systému ANL bylo i v roce 2018 prvořadým úkolem. E. Svobodová pokračovala v práci garantky podprogramu VISK 9/I, v rámci něhož byly realizovány kooperativní projekty jednotlivých krajských knihoven, Knihovny Akademie věd, Knihovny Kabinetu hudební historie EÚ AV ČR a Geografické knihovny Přírodovědecké fakulty UK v Praze. V rámci podpořených kooperativních projektů bylo v roce 2018 odpracováno šestnácti zúčastněnými knihovnami 10 913 hodin, z toho 450 hodin při koordinaci projektu a správě báze ANL. Celkem bylo z projektů do báze ANL naimportováno 20 988 záznamů obohacených o jmenná a věcná metadata ze 167 periodických titulů vycházejících v roce 2017 a 2018 (nebo starších, podle potřeb báze ANL). Přehled excerpovaných titulů je k dispozici na <https://sites.google.com/view/anl-bib>.

I nadále přetrvává u zpracování části titulů časový skluz 1 rok, protože pracovní kapacita a finanční prostředky na kooperativní projekty ve VISK 9/I zůstávaly téměř stejné, tudíž nebyla možnost počet zpracovaných záznamů navyšovat.

Předmětem koordinace, kterou zajišťovala pracovnice NK ČR, byly tyto činnosti:

- rozdělování a přerozdělování zpracovávaných titulů,
- doplňování excerpční základny,
- počítání výtěžnosti jednotlivých titulů a
- metodická pomoc při zpracování jmenných a věcných metadat.

V průběhu roku byly individuálně konzultovány aktuální otázky plnění závazků knihoven souvisejících s vydáváním jednotlivých čísel excerpovaných titulů a kapacitními možnostmi zapojených knihoven. Záznamy importované do báze byly průběžně kontrolovány a v případě potřeby docházelo k opravám.

V roce 2019 budou kooperativní projekty pokračovat ve stejném rozsahu jako v roce 2018, projekt podalo 15 institucí. Koordinace na rok 2019 se formálně vrátila do SVK HK, fakticky ji budou realizovat pracovníci NK ČR na dohody o provedení práce z projektu VISK 9/I, který podala SVK HK.

V roce 2018 přispívalo do ANL, mimo knihoven zapojených v kooperativním projektu, dalších 11 producentů odborných databází, celkem tedy 26 institucí. Kromě záznamů z kooperativních projektů jsou do báze zasílány záznamy z excerpce z regionálního tisku (krajské knihovny), záznamy z odborných periodik (odborné knihovny a univerzitní knihovny) a záznamy z knihovnického tisku (NK ČR). V rámci široké kooperace bylo za celý rok 2018 do báze ANL naimportováno 63 905 záznamů, což je o 12 938 více než v roce 2017.

K 1. 1. 2019 je v databázi ANL celkem 1 738 985 záznamů, záznamů s odkazy na plné texty je ke stejnému dni 471 171, což činí 27 % z celkového počtu záznamů.

Národní knihovně ČR se zatím nepodařilo vytvořit odborné pracoviště pro analytickou bibliografii.

Kolokvium slovenských, moravských a českých bibliografů

Dvacáté první kolokvium slovenských, moravských a českých bibliografů se konalo v Krajské knihovně Karola Kmeťka v Nitře 7.–9. 10. 2018. Uskutečnilo se v rámci Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti pod záštitou Sdružení knihoven ČR – Sekce SDRUK pro bibliografii, Slovenské asociace knihoven a ve spolupráci s Krajskou knihovnou Karola Kmeťka a Nitranským samosprávním krajem. Odeznělo celkem 15 přednášek k tématům: Velká Morava – země našich předků, Úspěchy prvního společného státu Čechů a Slováků – Československá republika (1918–1938), Zapomenuté osobnosti společných dějin Čechů, Slováků a Moravanů, Zemědělství v regionech a literatuře a Partnerství slovenských a českých knihoven. Kolokvium zahájila Mgr. M. Lobodášová, ředitelka Krajské knihovny Karola Kmeťka, a přivítala hosty, mj. zástupce primátora Nitry, PhDr. J. Vanča, Ph.D. Dvoudenní odborný program zhodnotil Doc. PhDr. J. Kubíček, CSc., a ocenil vysokou úroveň příspěvků. Za dokonalou organizaci a bohatý doprovodný program patří velké poděkování hostitelské knihovně. Blíže viz:

http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2018/sekce%202018/Zapis_kolokvium__2018.pdf

ČINNOST SEKCE SDRUK PRO HISTORICKÉ FONDY

RNDr. Jitka
Holásková, VKOL

Činnost sekce SDRUK pro historické fondy se soustřeďuje pouze na přípravu konference Bibliotheca Antiqua a vydání sborníku. Tradičním místem, kde konference probíhají, je Arcidiecézní muzeum, sál Mozarteum, a nejínak tomu bylo v roce 2018. Již 27. ročník konference Bibliotheca Antiqua proběhl v termínu od 28. do 29. listopadu.

Na konferenci si účastníci vyslechli 21 příspěvků, 15 z nich bylo vybráno a zařazeno do sborníku. Ten byl vydán v nákladu 160 ks a byl k dispozici účastníkům již na konferenci. Stejně jako v minulých letech autorské smlouvy byly hrazeny SDRUK, Vědecká knihovna v Olomouci hradila grafickou přípravu a tisk. Cena sborníku byla stanovena na 220 Kč. Co se týče konferenčního příspěvku, členům SDRUK byla poskytnuta sleva 50 Kč.

Konference nebyla tematicky zaměřena, pořadatelé oslovili odbornou veřejnost a program konference byl sestaven z nabídnutých příspěvků. Témata i forma jednotlivých prezentací na konferenci byla tedy velmi rozdílná a každý účastník si určitě našel tu podle sebe nejzajímavější, nejkvalitnější a nejpřínosnější.

Mezi ně určitě patřila prezentace příspěvku Význam kalendářů v životě Slováků v Spojených štátech amerických v letech 1893–1918 prof. Dobrotkové, která podtrhla význam kalendářů krajanů jako jejich nejdostupnější literatury. Kalendáře krajanů se tak staly posléze podstatným zdrojem informací o jejich životě.

Z dalších můžeme jmenovat příspěvek pana Kohouta, věnovaný knihovně olomouckého kanovníka Gianniniho. Pan Kohout podrobně rozebral zjištěné podklady o osudu kanovníkovy mimořádně rozsáhlé knihovny po jeho smrti za situace, která byla poznamenána mimo jiné vysokou zadlužeností kanovníka.

Velký ohlas zaznamenal i příspěvek dr. Černé O slovníkových transmisích. Na čtyřech metaforických pojednáních, která již nejsou v dnešní době součástí češtiny, představila vliv Veleslavínových slovníků, a to velmi poutavou formou.

Z příspěvků nepublikovaných ve sborníku je nutné zmínit představení webového portálu <https://www.knizni-korist.cz/> dr. Veselou z KNAV; další, který zaujal účastníky, byl Soubor tužkových obtahů české renezanční knižní vazby Petry Štovičkové a Anny Kašparové, který pojednával o souboru obtahů z monumentální práce prof. Nusky. Prezentace by se měla objevit na stránkách konference vedle již zveřejněných prezentací na <https://www.vkol.cz/cs/aktivity/konference-a-odborna-setkani/27--rocnik-odborne-konference/clanek/program-konference-2018/>

Pro účastníky konference byl opět připraven doprovodný program, tentokrát se jednalo o komentovanou prohlídku výstavy Sbohem monarchie, kterou Vědecká knihovna v Olomouci připravila k 100. výročí založení Československa.

V roce 2018 se konference zúčastnilo 50 zástupců paměťových institucí z České republiky a Slovenska a přes úspěšný průběh i dostatečný zájem stále zůstává otevřená otázka nad dalším směřováním této konference.

V roce 2019 se konference bude konat v termínu 13.–14. listopadu.

SEKCE PRO INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Ing. Petr Žabička,
MZK

V roce 2018 byly základem činnosti sekce práce přispívající k rozvoji centrálního portálu českých knihoven Knihovny.cz, provoz a rozvoj serveru ObálkyKnih.cz a oblast digitalizace.

V průběhu roku 2018 zajišťoval SDRUK uzavírání smluv se zájemci o přistoupení k portálu. Členové SDRUK-IT se zapojili do práce expertního týmu portálu, některé z knihoven podaly do programu VISK projekty, díky nimž budou technicky připraveny na zapojení do portálu. KNAV zaštilila svým projektem činnost expertního týmu a Moravská zemská knihovna v Brně pak v rámci svého projektu zajišťovala provoz a další rozvoj portálu, zároveň bylo vyjednáno, že v dalších letech bude MZK prostředky na provoz a rozvoj portálu dostávat přímo do rozpočtu, což stabilizuje jeho financování. Národní technická knihovna dokončila programátorské práce na službě Získej, která doplní portál Knihovny.cz o meziknihovní služby a služby dodávání dokumentů, a zahájila školení jednotlivých knihoven.

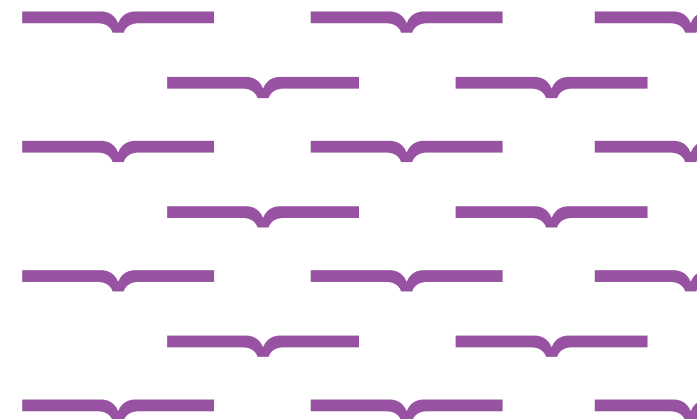
Tak jako v předešlém roce provozovala JVK v Českých Budějovicích server ObalkyKnih.cz. Databáze před koncem roku obsahovala přes 1,83 milionu obálek a 448 tisíc obsahů českých i zahraničních dokumentů, více než 447 tisíc anotací, 3,6 milionu hodnocení u 175 tisíc titulů, 8 tisíc komentářů a přes 52 tisíc fotografií autorů. V roce 2018 služba zpracovávala cca 2 miliony požadavků denně. Za celý rok bylo vygenerováno 1,5 milionu citací dle normy ISO 690. Denně do databáze přibývá průměrně 400 dokumentů (cca 7 GB dat). V roce 2018 byl projekt prezentován například na semináři SK ČR nebo na konferenci Knihovny současnosti. Projekt ObalkyKnih.cz jako jeden z nejpřínosnějších projektů na národní úrovni využívá dnes již většina českých knihoven, ale i muzea, archivy a další instituce, 55 z nich do projektu také aktivně přispívá. Hlavní servery projektu jsou provozovány v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích, záložní server je umístěn v Moravské zemské knihovně v Brně.

Hlavními cíli rozvoje v roce 2018 byly:

- možnost skenování seznamu použité literatury,
- citace speciálních druhů dokumentu,
- zobrazování ročníků periodik,
- možnost zobrazování dalších vydání daného titulu,
- experimentální systém doporučování literatury s využitím technologií strojového učení.

Došlo také k obnově hardwaru a řadě drobných vylepšení softwaru.

Ve dnech 12.–13. 4. 2018 proběhl v MZK VII. seminář k digitalizaci (nejen) pro krajské knihovny. Na semináři se probírala problematika digitalizace v jednotlivých krajích, zazněly příspěvky NK o novinkách v metadatových formátech pro digitalizaci, o standardu JPEG2000, poskytování digitálních kopií v knihovnách za úhradu a novinky v aplikacích Kramerius, ČDK, Arclib a ProArc. Představeny byly projekty MZK CDArcha, zaměřený na dlouhodobou archivaci datových nosičů z fondů knihoven, a PERO, zejména jeho část zaměřená na OCR starých dokumentů s využitím metod strojového učení.

SEKCE PRO INFORMAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ UŽIVATELŮ

Ing. Radomíra
Kodetová, KKP

Sekce vzdělávání se v roce 2018 obsahově transformovala na oblast vzdělávání orientovanou na mediální a digitální gramotnost. Nezávisle na připravovaných aktivitách proběhly vzdělávací lekce v knihovnách k dané tematice zprodukované Národní knihovnou.

Ukázalo se, že řada knihovníků je schopna se sebevzdělávat, avšak nedisponují dostatečnými lektorskými kompetencemi, které by umožnily přenos získaných poznatků a vědomostí směrem ke kolegům i veřejnosti. Cenné informace přímo od knihovníků zazněly i v diskusi k odbornému panelu na KKS 2018 v Olomouci. Zjistili jsme, že je třeba připravit ve spolupráci s odborníky jednak ze strany renomovaných knihoven, jednak i mimo obor, cyklus vzdělávacích přednášek, jejichž předmětem budou lektorské dovednosti. V současné době spolupracujeme s pedagogickou fakultou, fakultou andragogiky a KISKem na obsahu s tím, že následně bude připravená osnova konzultována v širším plénu se zkušenými lektory z knihoven. Cílem je vytvoření vzdělávacího cyklu lektorských dovedností, který by byl podpořen i metodickým materiálem. Setkání s knihovníky je naplánováno na podzim letošního roku. Na tuto problematiku bude navazovat zmíněná mediální a digitální gramotnost. Obě témata budou obsahovat teoretickou přípravu a následně validační část, kde bude možnost pro účastníky vyzkoušet si teoretické znalosti v praxi tak, aby byli schopni samostatně vést vzdělávací akce na dané téma s využitím preferovaných metod a zároveň se stali garanty pro další knihovny ve svém okolí. S ohledem na širší záběr dané tematiky je předpoklad víceletého trvání.

SEKCE SDRUK PRO PR A MARKETING

Mgr. Daniel Bechný,
SVK PK

Na základě stále častějších debat o potřebě propagace a advokacie knihoven u nás se v lednu 2017 Rada Sdružení knihoven ČR usnesla, že založí sekci pro PR a marketing. Jejím předsedou se stal Daniel Bechný. Hlavním úkolem pro daný rok byla příprava plánu činnosti této nově ustavené sekce na rok 2018. Na vymezení plánu se dostalo až ke konci roku, přesněji 29. 11. V tento den se konalo v Městské knihovně v Praze setkání pracovní skupiny (PS) pro Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb, což je prioritní oblast číslo 6 z Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020. Protože se část členů PS protínala s vytipovanými aktéry formující se sekce PR a marketingu, rozhodli jsme se, že ustavující setkání sekce uděláme rovněž v tento den a díky MKP i na stejném místě. Rozhodli jsme se pro metodu brainstormingu, která měla reflektovat tři vybraná témata:

1. sekce PR a marketing SDRUK

Vstupní téma reagovalo na fakt, že SDRUK prochází transformačním procesem a mimo jiné rozšiřuje svoji členskou základnu. Otázky v tomto tématu reflektovaly propagaci a marketingové cíle samotného SDRUK. Co může SDRUK udělat pro to, aby byl viděn, a jak je vlastně SDRUK chápán v knihovnické obci? Hned v úvodu debaty jsme narazili na vnímání vztahu SDRUK a SKIP, kde jsou často obě sdružení chápána jako protikladná, později se také objevily teze o exkluzivitě SDRUK proti otevřenosti SKIP. Jednoznačně tak vyvstala potřeba tyto představy, které jsou v knihovnickém světě poměrně běžné a hluboce zakotvené, vyvrátit a definovat roli SDRUK vedle role SKIP. Zároveň je potřeba v případné kampani představit účel SDRUK a jeho činnosti v sekcích, které rozhodně nejsou uzavřeny jen pro členy SDRUK. Vše o SDRUK je sice snadno dostupné na

webových stránkách sdružení, ale stále se o činnosti sdružení příliš neví. Jedinou výjimkou je pořádání konference Knihovny současnosti. Důležité bude rozvinout i směřování KKS v návaznosti na cílovou skupinu. Z další diskuze vyplynulo, že SDRUK je rovněž spojován zejména se studijními cestami. Potřeba posílit marketing samotného sdružení, například v podobě jednoduchého press kitu, který by mohli mít k dispozici všichni, kdo budou oslovovat nové členy nebo další stakeholdery.

2. sekce PR pro členy SDRUK

Druhé téma se zaměřilo na vysledování potřeb členů SDRUK. Co by měla sekce pro PR a marketing dělat pro své členy? Hlavní potřebou se ukázalo šíření dobré praxe, síťování a další vzdělávání v oblasti PR. K tomu by dobře posloužila PR Akademie (i její pokračovací kurz) a zejména alespoň dvoudenní semináře právě pro členy SDRUK. Výstupy seminářů by pak bylo možné uplatnit pro „sdrukové“ knihovny, později možná i pro nečleny, a předpokládá se i řešení vybraných prioritních oblastí z Koncepce, které souvisejí s propagací a marketingem knihoven. Dobrým momentem setkávání a vzdělávání by mohla být expertní školení pro členy SDRUK z řad profesionálů působících mimo knihovnickou obec. Jako důležitý prvek se ukázala potřeba sdílení informací mezi knihovnami, mezi kolegy uvnitř knihovny, ale také potřeba dobré komunikace managementu a podřízených zaměstnanců (viz například kurz Jak na úspěšnou spolupráci s PR specialistou).

3. sekce PR vs. Priorita 6

S poslední potřebou souvisí i třetí téma. Propojení sekce PR a marketingu s pracovní skupinou pro prioritní oblast 6.

Potřeba silnějšího mandátu pro členy PS Priority 6 je přímo závislá na dobré spolupráci s vedením vysílající knihovny, kdy zároveň dochází k potřebné a okamžité zpětné vazbě nejen v toku informací a při rozhodování, ale také při zajišťování a šíření kampaní vzešlých z práce skupiny. Problematika je to důležitá i z hlediska možnosti podávání projektů do různých dotačních programů, které často vyžadují i finanční spoluúčast předkládajícího.

Činnost v roce 2018

První jednání sekce SDRUK pro PR a marketing probíhalo ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje. Výše jsme popsali tři stěžejní témata, kterým jsme se chtěli v roce 2018 věnovat. Jednání k prvnímu tématu se uskutečnilo právě 11. 5. 2018 v Plzni.

Úvodem jednání jsme si připomněli záměry sekce z konce předešlého roku pro nové účastníky a zaměřili se podrobněji na tematiku PR Sdružení knihoven ČR. Marketing SDRUK se bohužel shodně všem účastníkům sekce zdá jako nedostatečný a naráží na mnohá úskalí dlouhodobě ne zcela vyjasněného postavení vůči dalšímu knihovnickému sdružení SKIP. Jako hlavní motiv zaznívala nejistota ohledně jasného postavení těchto dvou knihovnických sdružení SDRUK a SKIP. Zdá se, že částečně plyne z nedostatečného chápání rozdílnosti obou sdružení, která se svou činností spíše doplňují, než aby si konkurovala. To potvrzuje i řada společných projektů, naposledy například podpora pro implementaci legislativy GDPR do knihoven nebo akce Knihovna – věc veřejná. Bohužel, vnímání hovoří spíše pro rivalitní postavení. Sekce došla k závěru, že by bylo vhodné vyvolat společné jednání SKIP a SDRUK u kulatého stolu, jehož výsledkem bude memorandum o spolupráci a vyjasnění funkcí

a směrů budoucí explicitní spolupráce. V diskuzi u takového kulatého stolu by mohla být projednána třeba myšlenka, že SKIP je platformou pro setkávání a práci knihovníků, z níž přechází některá témata jako úkoly i na půdu SDRUK, zastupující zaměstnavatele knihovníků. Kulaté stoly SKIP a SDRUK by se měly pravidelně opakovat a být prezentovány do knihovnické obce přes odpovídající kanály.

V souvislosti s proměnou SDRUK a jeho otevření se novým knihovnám se jednalo v sekci o možné argumentaci směřované na nové členy a výhodách takového členství. Projednávaly se vhodné instrumenty, které by bylo možné využít: stávající sociální sítě, webové stránky či press kity atd. Sekce se shodla na tom, že vydání ročenky k prezentaci práce SDRUK je opravdu málo. SDRUK není jen pořadatelem konference Knihovny současnosti a odborných výjezdů do zahraničních knihoven, ale také se podílí na tvorbě metodiky, legislativních materiálů a koncepčního vyjednávání ve prospěch knihoven a zahrnuje řadu sekcí řešící knihovnickou problematiku, kterou např. SKIP svou činností nepokrývá (srv. <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/clanek/odborne-sekce-sdruk/> vs. <http://www.skipcr.cz/odborne-organy>).

Shodli jsme se také na tom, že často není vůbec využit potenciál brandování výsledků činnosti. V této souvislosti se rozvinula logická debata o rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy sekce a pochopitelně i problematika financování této činnosti. Mezi instrumenty PR patří vedle webu a sociálních sítí i propagační předměty, které by bylo možné použít při vyjednávání s klíčovými stakeholdery. Materiály by měly mít základní dělení pro oslovení ředitelů, pro fundraising, pro mezinárodní odbornou veřejnost. Jako důležité se jeví vytvoření zprávy, kterou nový SDRUK chce komunikovat uvnitř knihovnické obce a navenek pro své stakeholdery.

Druhé jednání v uplynulém roce se přesunulo do Zlína ve dnech 13. až 14. srpna. Dvoudenní jednání dovoluje členům sekce poznat lépe hostitelskou knihovnu a problematiku, kterou musí řešit z pohledu PR a marketingu. Tak jsme se dozvěděli o fungování Krajského kulturně vzdělávacího centra ve Zlíně v budově 14 I 15 BAŤŮV INSTITUT (www.14-15.cz), která spojuje knihovnu, muzeum a galerii. Před tím, než jsme se vrhli do práce, nás kolegové ze Zlína provedli po úžasném areálu Baťova závodu, včetně jízdy výtahem/kanceláří.

Samotné jednání sekce se věnovalo nejprve stávajícím webovým stránkám SDRUK. PR sekce doporučila radě SDRUK vnímat web jako informační nástroj o činnosti a struktuře SDRUK pro širokou veřejnost, včetně médií. Web by neměl být pracovní nástroj pro sekce, ty by měly své pracovní dokumenty sdílet na jiné platformě. Doporučila pravidelnou obsahovou správu webu určeným pracovníkem s jasným úkolem a definovanými místy ve struktuře, které se budou aktualizovat v pravidelném termínu. Optimalizace obsahu bude rovněž důležitým momentem k lepší použitelnosti webu. Samozřejmostí by pak měl být urychlený přechod stránek na protokol https.

Dalším momentem bylo vymezení komunikačních kanálů pro SDRUK. Sekce nedoporučuje jejich rozšiřování, ale zkvalitnění. Opět je potřeba personálního obsazení a padl návrh na dočasné převzetí ze strany SVK PK. Plzeňská knihovna by se v tomto roce starala i o zajištění Facebookové stránky konference Knihovny současnosti 2018.

Posledním bodem druhého dne jednání byla diskuze o podobě interní komunikace v knihovnách. Zkušenosti, o které se členové sekce podělili, potvrdily, že situace v knihovnách je nadmíru rozmanitá a lze ji sledovat na škále od jednoho pracovníka, který musí zvládat vše, až po osmičlenný tým,

který může lépe plnit zadané úkoly. Z diskuze vyplynulo i důležité téma, které je potřeba řešit napříč všemi knihovnami, tím tématem je interní komunikace. Na závěr jsme se rozešli s tím, že bychom se mohli pokusit sestavit desatero interní komunikace.

Poslední setkání sekce v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích proběhlo 7.–8. 11. 2018. Účast nebyla hojná, ale zato si pro nás hostitelé připravili vynikající workshop. Pod vedením zkušeného facilitátora jsme, po rozdělení na tři skupiny, dostali za úkol postavit most a dvě věže z papíru. Samozřejmě jsme měli omezené informace a omezené stavební materiály, ale víc není možné prozradit. Workshop nás něco naučil o nás samotných, o tom, jak pracujeme ve skupině a pod časovým tlakem. Pro více informací nebo případné provedení workshopu u vás v knihovně doporučuji kontaktovat kolegyni Petru Maškovou z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích.

Kolegyně Košanová z SVK PK vytvořila a odprezentovala analýzu z vedení sociálních sítí SDRUK a konference Knihovny současnosti od převzetí jejich správy do listopadu 2018.

Po představení výstupů pracovních týmu (advokacie, kampaně, značka, statistika) v Prioritě 6 jsme se zaměřili na úvodní návrh desatera, které ve verzi 0.1 vypadá takto:

DESATERO INTERNÍ KOMUNIKACE

1. Znalost organizační struktury je klíčová.
2. Všichni zaměstnanci tvoří obraz knihovny.
3. Proklientský přístup.
Problémy se neřeší před veřejností.
Organizační zajištění oznamování a řešení závad.

4. Transparentnost (např. vybírání vedoucích pracovníků, obsazování pozic, rušení a zavádění služeb, účast knihovny v projektech, účast zaměstnanců na vzdělávání, zahraničních cestách, stážích).
5. Respekt k práci ostatních (čas na soustředěnou práci, jednoznačné zadání, dobře a srozumitelně předávané informace:
 - přesná,
 - srozumitelná,
 - načasování,
 - jednoznačná,
 - pravdivá.
6. Role vedoucího při předávání informací a motivaci svých podřízených.
Osobnostní nastavení vedoucích.
Dovednosti – možnost zdokonalení v interním vzdělávání (i komunikace se dá naučit).
Otázka porad (struktura / účel / periodicita / množství a důležitost předávaných informací).
7. Odpověď se očekává (odpovídám, i když není úplně hotovo, prostě jen pro to, abych potvrdil přijetí).
8. Zpětnovazební kontrolní mechanismus.
Řízení pracovního výkonu / pravidelná osobní hodnocení.
Setkávat se nejen, když je problém.
Adaptační proces nových zaměstnanců / zaměstnanců na nových pozicích.
9. Kodex a pravidla.
Někde to mám sepsané a všichni ví, kde to hledat.
10. Komunikujeme proto, abychom našli řešení, abychom se dohodli.
Obsah a forma.

SEKCE PRO REGIONÁLNÍ FUNKCE

Mgr. Blanka
Konvalinková, KVKL

Sekce SDRUK pro regionální funkce se sešla v loňském roce na jednání 12. 4. 2018 a 25. 10. 2018 v Praze v Knihovnickém institutu Národní knihovny, se kterým tato sekce úzce spolupracuje. Ve dnech 17.–18. října 2018 se také konal dvoudenní workshop pro metodiky pořádaný Sekcí veřejných knihoven SKIP (v Krajské knihovně v Liberci).

12. 4. 2018 – 31. zasedání sekce pro RF

Na prvním jednání sekce pro RF se hovořilo o výsledcích regionálních funkcí v roce 2018, V. Pillerová přítomné seznámila se statistickými údaji spojenými s plněním RF v krajích.

Mapovala se situace ohledně RAKS v jednotlivých krajích – možnost podpory z programu MK VÍSK 3.

Metodici informovali o situaci v krajích vzhledem k nárůstu platů – jak se s tím kraje vyrovnaly či ne (většinou kraje navýšily knihovně částku na RF).

Na základě předchozích diskuzí bylo dohodnuto, že se začne pracovat na novele Standardu pro dobrou knihovnu, práci začala pracovní skupina ve složení M. Šedá, M. Kratochvílová a T. Freudlová. Příprava novely Standardu pro dobrou knihovnu: zahrnutí kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit, personální zajištění činnosti knihoven – M. Šedá, M. Kratochvílová, Freudlová. Přípravy novely standardu pro výkon regionálních funkcí se ujala M. Kratochvílová.

Metodici byli informováni o příručce ke GDPR, která je ve finální verzi vystavena na webu KI NK http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ochrana-osobnich-udaju/ochrana-osobnich-udaju-prirucka-pro-knihovny

Vít Richter zhodnotil workshopy ke knihovnické statistice a vyplývající změny ve výkaze a definicích. Dále se hovořilo

o připravovaných kulatých stolech v projektu „Knihovna – věc veřejná“ (první proběhl v dubnu v Ostravě).

10. 11. 2017 – 32. zasedání sekce pro RF

V úvodu programu zasedání představil Mgr. David Kudrna možnost spolupráce Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost s knihovnami při vzdělávání v oblasti informační bezpečnosti, nabídl přednášky a workshopy na toto téma.

Monika Kratochvílová informovala o Metodickém centru pro výstavbu a rekonstrukci knihoven v Moravské zemské knihovně. Proběhlo obvyklé „kolečko“ informací o finanční situaci k plnění RF v krajích. Diskutovalo se o návrzích novel obou standardů (předloženy na MK ČR). Dana Smetanová hovořila o Katalogu prací a jeho chystaných změnách, metodici se vyjadřovali k projektu Bookstart, Zahraniční literatura, ke čtenářským průzkumům (J. Trávníček) a ke Standardu pro dobrý fond (doporučená kvalitní literatura).

Dr. Richter informoval o proběhlých kulatých stolech v rámci kampaně „Knihovna – věc veřejná“ <https://www.knihovna-vec-verejna.cz/>. V rámci valné hromady SKIP 13. 6. 2019 proběhne celostátní kulatý stůl v Praze.

Prezentace z jednání sekce SDRUK pro RF jsou umístěny na webu KI NK <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/zapisy-sekce-sdruk-pro-regionalni-funkce/32.-jednani-sekce-sdruk-pro-regionalni-funkce> a na webu SDRUK <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-regionalni-funkce/clanek/sekce-pro-regionalni-funkce/>

Poděkování za celoroční spolupráci v sekci patří všem krajským metodičkám a metodikům.

SEKCE PRO SLUŽBY – ZPRÁVA O ČINNOSTI V R. 2018

Mgr. Ivo Kareš,
PhDr. Zuzana
Hájková, JVK ČB

Sekce služeb se věnovala aktuálním problémům, souvisejícím s poskytováním knihovnických a informačních služeb participujících knihoven. V roce 2018 to byly otázky související s ochranou osobních údajů, vymáhání pohledávek a využívání portálu Knihovny.cz.

Jednání sekce:

18. ledna 2018

Tématem jednání byla problematika GDPR v knihovnách.

Přednášejícími byly PhDr. Miroslava Matoušová (Úřad na ochranu osobních údajů) a JUDr. Tereza Danielisová (Městská knihovna v Praze).

V prezentaci PhDr. Matoušové byl představen právní rámec ochrany osobních údajů, shrnuty zásady ochrany osobních údajů a povinnosti správců a zpracovatelů.

Přednáška JUDr. Danielisové byla věnována konkrétní problematice ochrany osobních údajů a nařízení GDPR v knihovnách.

Byla představena příručka GDPR pro knihovny, kterou připravila Národní knihovna ČR.

8. listopadu 2018

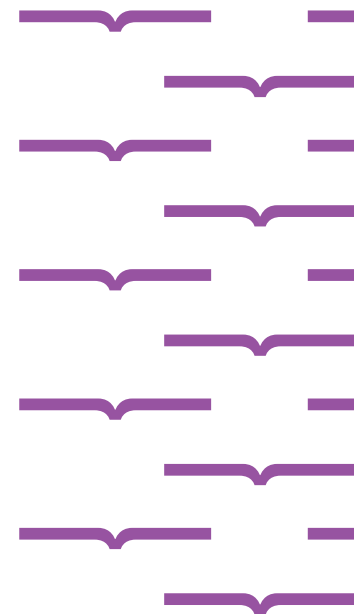
Přednášejícími byly JUDr. Tereza Danielisová (Městská knihovna v Praze), Mgr. Marcela Ouzká (Národní technická knihovna), Mgr. Karolína Košťálová (Národní knihovna ČR) a PhDr. Iva Zadražilová (Moravská zemská knihovna v Brně).

Přednáška JUDr. Danielisové a následná diskuse byla věnována problematice vymáhání pohledávek v knihovnách (nevrácené dokumenty, poplatky z prodlení).

Mgr. Ouzká a Mgr. Košťálová shrnuly aktuální stav přípravy spuštění služby Získej (platforma pro MVS a dodávání dokumentů, která bude součástí portálu Knihovny.cz).

PhDr. Zadražilová ve své prezentaci informovala o novinkách ve vývoji portálu Knihovny.cz.

Podrobnější informace o jednání i prezentace jednotlivých přednášejících jsou k dispozici v zápisech jednání sekce na webových stránkách SDRUK.

**SDRUŽENÍ
KNIHOVEN
ČESKÉ
REPUBLIKY
V ROCE 2018:
ROČENKA**

Sdružení knihoven České republiky v roce 2018: ročenka

Redaktorka **Martina Horejšová**

Jazyková korektura **Jaroslava Bednářová**

Grafická úprava **Grafické studio Futura**

Foto **Milan Říský, Martina Kožíšek Ouřadová, Daniel Bechný**

Vydavatel **Sdružení knihoven ČR**

Vyšlo v Praze v roce 2019

ISBN 978-80-86249-87-2

